PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo - Cena 70 lir

Leto XXV. Št. 203 (7397)

TRST, torek, 2. septembra 1969

VOJAŠKI DRŽAVNI UDAR V LIBIJI

Libijska vojska je prevzela oblast in razglasila Arabsko republiko Libijo

Poziv revolucionarnega sveta prebivalstvu - Izjava prestolonaslednika, medtem ko se kralj zdravi v Turčiji - Ljudska fronta za osvoboditev Palestine in alžirski radio pozdravljata novo oblast - Prvi odmevi v nekaterih evropskih prestolnicah in v ZDA Irak in ZAR priznali nov libijski režim

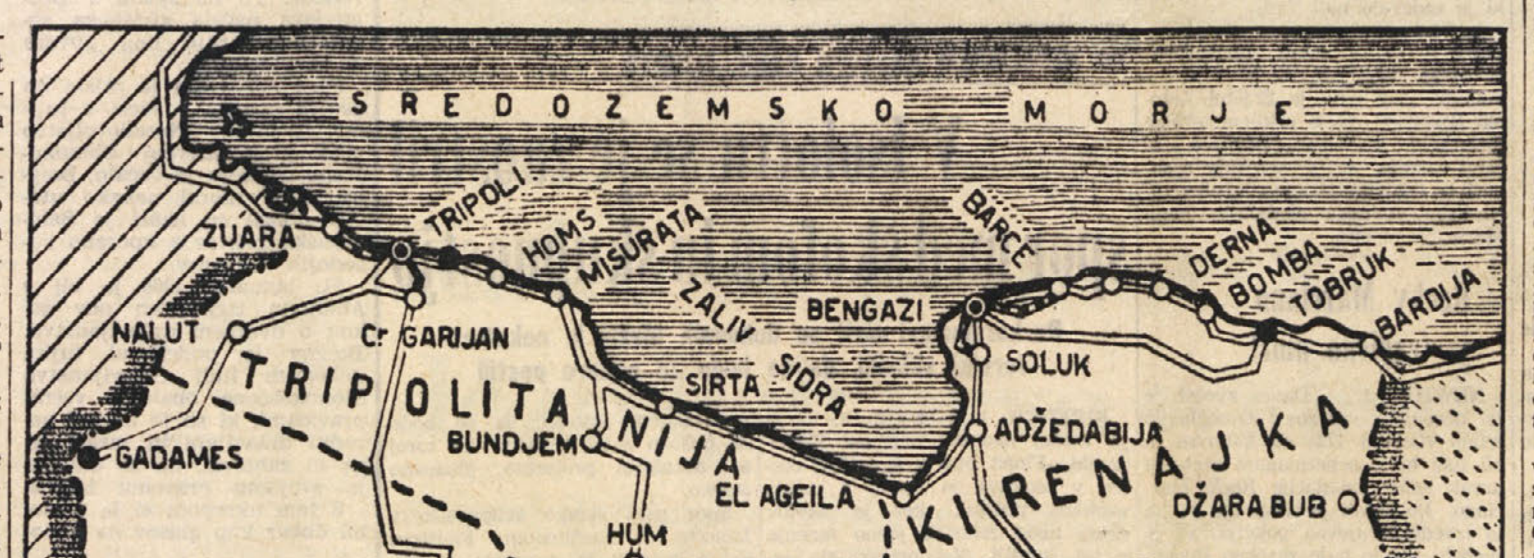

TRIPOLIS, 1. — Danes zjutraj je vojska prevzela oblast v Libiji in odstavila kralja Idrisa, ki je že nekaj časa na zdravljenju v Turčiji. Kot poročajo, je vojaški udar popolnoma uspel in ni prišlo do prelivanja krvi. Po nekaterih vesteh se zdi, da državni udar vodi polkovnik Busciulir. Vse telefonske, telegrafske, letalske in pomorske zveze so od danes zjutraj prekinjene. Zato ni neposrednih vesti iz Libije.

Iz Tunisa poročajo, da je radio Tripolis ob 15.20 (po našem času) oddal prvo uradno sporočilo revolucionarnega sveta, ki se glasi:

«Sporočamo sledeče: 1. Vsi zakonodajni sveti starega režima so ukinjeni. Od 1. septembra leta 1969 jim je odvzeta vsakršna oblast. Vsak poskus starih voditeljev proti revoluciji bo odločno zatrt. 2. Revolucionarni svet je edini organ, ki vodi vse državne posle Arabske republike Libije. Zato so že sedaj vse javne uprave, funkcionarji in policijske sile na razpolago revolucionarnega sveta. Kdo se bo temu uprl bo prijavljen sodišču. 3. Revolucionarni svet zagotavlja ljudstvu, da hoče zgraditi revolucionarno in socialistično Libijo, ki raste iz realnega položaja, tujo kakršni koli doktrini, da bo gledala z zaupanjem v zgodovinski razvoj, ki bo napravil iz Libije, nerazvite in slabo vladane dežele, napredno državo v borbi proti kolonializmu in rasizmu in bo pomagala deželam, ki so še vedno pod kolonialno upravo. 4. Revolucionarni svet poudarja veliko važnost združitve dežel tretjega sveta in naporov za premostitev socialne in gospodarske zaostalosti. 5. Revolucionarni svet globoko veruje v svobodo vere in v moralne vrednote korana ter se obvezuje, da bo storil vse za njihovo obrambo.

Prestolonaslednik Er Rida, ki je opravljal posle kralja Idrisa, njegova strica, je naslovil po radiu Tripolis na prebivalstvo sledeči poziv: «Jaz, Hasan Er Rida, ki nadomestujem libijskega kralja, izjavljam libijskemu narodu in vsemu svetu, da sem zapustil vso moč in ustavno oblast v kraljestvu. To je moja uradna ostavka, ki sem jo prostovoljno podal. Bog mi je priča. Pozivam vse prebivalstvo, naj podpre nov režim, kot ga osebno podpiram in pozivam državljane, naj se ne upirajo z orožjem. Za tiste, ki bodo drugače ravnali, se ne čutim odgovornega».

Iz Ankare poročajo, da bo kralj Idris baje jutri odpotoval iz Turčije in se vrnil v domovino, medtem ko je neki njegov glasnik izjavil, da se kralj namerava zadržati v Turčiji dokler se ne bo položaj v Libiji razčistil. Po drugi strani pa turška agencija «Anatolia» sporoča, da kralju do sedaj še niso ničesar povedali o državnem udaru, ker se bojijo, da bi se mu lahko zdravje poslabšalo.

Radio Tripolis je danes objavil solidarnostni poziv Ljudske fronte za osvoboditev Palestine revolucionarnemu svetu Libije, v katerem je rečeno: «Vojaški in politični oddelek Ljudske fronte za osvoboditev Palestine vam izražata svojo popolno podporo in poudarjata, da se smatrata za integralni del vojske vaše mlade revolucije. Vašo revolucijo imata za revolucijo vseh Arabcev in menita, da je to korak naprej na poti osvoboditev Palestine.»

Prvi komentar v arabskih deželah o državnem udaru v Libiji je objavil danes alžirski radio, ki je poudaril, da so se socialne sile preživele vladne oblike in dodal, da je monarhični režim v Libiji predstavljal preživele sile. Komentator alžirskega radia je nadalje dejal, da je bil monarhični režim prisiljen popustiti pred naprednim razvojem proizvajalnih in socialnih sil v Libiji. Komentator je zaključil, da bo Libija z novim režimom lahko prevzela večjo nalogo v borbi proti imperializmu.

Tunizijske oblasti so danes sporočile, da so libijske oblasti preteklo noč zaprle severnovzhodno mejo med dvema državama, da pa niso opazili nobenih premikov čet na meji na libijski strani. Prav tako iz Tunisa je prišla vest, da je libijski revolucionarni svet začasno prepovedal izhajanje listov «El Umma», «Al Alam» in «El Bilad» ter radiotelevizijsko revijo «Libya El Haditha».

Danes zjutraj ob 11.15 (po našem času) je radio Tripolis, kot poročajo iz Tunisa, naslovil sledeči poziv na prebivalstvo: «Danes se je uresničila vaša želja po svobodi in združitvi. Dajte vašo podporo revoluciji, ki je zrasla na vaši zemlji po zaslugi vaših sinov in vaše vojske. Libijci, uprli smo se, da visoko dvignemo naš arabski prapor. Libijski brat, visoko dvigni glavo ter podpiraj in stopi v vrsto zmagovite revolucije.»

Iz Adis Abebe poročajo, da je državni udar v Libiji povzročil veliko presenečenje na konferenci ministrov organizacije za združitev Afrike, ki je sedaj v Adis Abebi. Ravnatelj za informacije libijske vlade je izjavil, da ko so odpotovali iz Tripolisa, je bilo vse mirno in ni hotel dati nobene druge izjave v zvezi z novim položajem. V Tunisu pa se je predsednik republike Burgiba sestal s svojim sinom, zunanjim ministrom, in z ministrom pri predsedstvu vlade, s katerim je razpravljal o dogodkih v Libiji. V Tunisu sledijo libijskim dogodkom z izredno pozornostjo in menijo, da bi nov proarabski režim v Libiji še bolj izoliral prozapadno Tunizijo.

Bagdadski radio je objavil izjavo Iraškega revolucionarnega sveta, v kateri je rečeno, da je Irak priznal nov republikanski režim v Libiji. V izjavi je poudarjeno, da je svet sklenil priznati libijsko revolucijo, ker bo ta okrepila arabsko napredno revolucijo za dosego enotnosti arabskega naroda, za svobodo in socializem.

Tudi radio Kairo je danes zvečer sporočil, da je vlada ZAR priznala nov režim v Libiji.

Iz Washingtona poročajo, da je predstavnik zunanjega ministrstva ZDA danes izjavil, da je državni udar v Libiji «notranje vprašanje Libije». Poleg tega je dejal, da pozorno sledijo razvoju dogodkov in da še niso dobili nobene vesti o kakršnem koli nasilju. Dejal je tudi, da do sedaj ni prišlo do nobenih težav okrog vojaške baze ZDA pri Tripolisu.

Politični opazovalci v Kairu, kot poroča Ansa, menijo, da je državni udar v Libiji zelo važen dogodek. Sprememba režima, pravijo, ima lahko resne posledice zaradi bogatih petrolejskih ležišč, geografskega položaja Libije in vezi, ki jih je monarhija vzdrževala z Veliko Britanijo in ZDA, ter zaradi ameriških in britanskih vojaških baz na libijskem ozemlju. V Wiesbadnu je glasnik glavnega štaba ameriških letalskih sil v Evropi izjavil, da do sedaj nimajo nobenih vesti o morebitnih izgredih v ameriški letalski bazi pri Tripolisu.

V Londonu je glasnik britanskega zunanjega ministrstva izjavil, da je britanska vlada v stiku s svojo ambasado v Libiji, kjer je bila razglašena policijska ura in je bil ustavljen ves promet v pristaniščih in na letališčih. Po mnenju krogov blizu britanske vlade, pa naj bi bil državni vojaški udar v Libiji delo mladih nacionalističnih častnikov. V Londonu pravijo, da nimajo nobenega dokaza, da bi bil državni udar izzvan od zunaj. V omenjenih krogih pa so prepričani, da nov položaj v Libiji ne bo škodoval tesnim in prijateljskim odnosom med Veliko Britanijo in Libijo.

Komentator moskovske televizije je previdno govoril o državnem udaru v Libiji. Potem ko je omenil dogodke današnjega dne, je poudaril, da ni mogoče oceniti pomena državnega udara, dokler ne bodo novi voditelji določili svoje politike in dokazali, da uživajo podporo vojske. Kljub temu pa, je dodal komentator, je že jasno, da je strmoglavljenje monarhije povezano z notranjimi potrebami dežele, z nerešenimi političnimi vprašanji, z revščino velike večine prebivalstva in z nezadovoljstvom z dosedanjo zunanjo politiko Libije.

Predstavniki obrambnega ministrstva ZDA so po državnem udaru v Libiji izjavili, da je ameriška letalska baza v Libiji važna samo zaradi vežbanja ameriških letalcev v Evropi. Poudarili so, da ameriške letalce v Evropi pošiljejo po dvakrat letno v to bazo, da se vežbajo z bombami in letalskim orožjem. Če bi se pa kaj pripetilo v tej bazi, so poudarili ameriški predstavniki, bi se letalci morali vračali na vežbanje v ZDA. V ameriški bazi pri Tripolisu je 2000 ameriških vojakov in prav toliko članov njihovih družin.

Proglasitev republike v Libiji je tudi v Parizu povzročila precejšnje presenečenje, čeprav do sedaj vlada še ni hotela dati nobene uradne izjave. Tu se omejujejo le na ugotovitev da imajo Francozi precejšnje gospodarske koristi v bivši italijanski koloniji. Po drugi strani pa poudarjajo, da se skoraj ves libijski izvoz v Francijo nanaša na surovi petrolej. Libija pa uvaža iz Francije precej industrijskih proizvodov.

RAZGOVOR Z MOROM O EVROPSKI KONFERENCI

Brandt na uradnem obisku v Italiji

Sestal se je tudi s predstavniki PSU in PSI - Težave bolnišnic zaradi velikih dolgov zavarovalnih zavodov

RIM, 1. — Zahodnonemški zunanji minister in voditelj socialdemokratske stranke Brandt je danes opravil zelo nagel uradni obisk ter razgovore s svojim italijanskim kolegom Morom. Povrh pa se je sestal še z obemi krili italijanskih socialistov, kar je verjetno predstavljalo osrednje in tudi politično najbolj zanimivo bistvo tega obiska.

Uradni razgovori med obema zunanjima ministroma so bili dopoldne, ko je nato tudi sledil sprejem pri predsedniku republike Saragatu, s katerim sta z Brandtom že stara znanca. Kasneje so sporočili, da so se osrednja vprašanja razgovora dveh ministrov nanašala na obravnavo evropskih vprašanj, razširitve Skupnega evropskega tržišča z vključitvijo Velike Britanije in na nemške poglede na evropsko konferenco. Pri tem je Brandt zagovarjal stališča, ki so zelo podobna italijanskim, oziroma predlogom Nennija, da bi bila konferenca odprta za vse in da bi jo bilo treba dobro pripraviti.

Popoldne se je Brandt v svojstvu voditelja nemških socialdemokratov sestal najprej s tajnikom in pomočnikom tajnika PSU Ferrijem ter Cariglio, ki sta ob zaključku razgovora odgovorila na vprašanja novinarjev. Ferri je povedal razloge, zaradi katerih je prišlo do razbitja in ki so po njegovem v odnosu socialistov do komunistov. Brandt ni izvršil nobenega posredovanja in se je samo želel bolje informirati. Cariglia pa ni neposredno odgovoril na vprašanje, če so obravnavali sodelovanje italijanskih socialistov v socialistični internacionali. Cariglia je mnenja, da v to internacionalo spada samo PSU, vendar pa je tudi povedal, da sta na primer dve japonski socialistični stranki istočasno članici internacionale in bodo o tem razpravljali na seji internacionale 10. septembra.

Po razgovoru s tajnikom in pomočnikom tajnika PSI De Martinom in Mancinijem pa je rečeno v poročilu, da so predvsem obravnavali sedanji položaj, pri čemer sta De Martino in Mancini poudarila pomembno vlogo nemških socialistov v naporih za pomirjenje, obvestila sta ga tudi o stališču PSI, da se obnovi organska vlada levega centra, kar pa ni bilo mogoče zaradi odklonilnega stališča PSU. Končno sta izrazila priznanje korektnega zadržanja Brandta, saj ocenjuje odnose med PSU in PSI kot notranje vprašanje italijanskih socialistov in želi imeti nemška stranka prijateljske odnose z obema.

Sindikalni organizaciji CISL in CGIL sta izdali ostri stališči v zvezi z napovedmi združenja bolnišnic FIARO, da bodo zahtevali od bolnikov kavcijo pred sprejemom v bolnišnice. Gre za zapleteno vprašanje odnosov med zavarovalnimi ustanovami in bolnišnicami, ko ustanove niso izplačale bolnišnicam za 250 milijard lir zaostalih izplačil in seveda bolnišnice ne morejo plačevati osebja, materiala itd.

Komisija za zunanje zadeve poslanske zbornice se bo sestala 9. ali 10. septembra, ko bo vlada poročala o zadnjih mednarodnih dogodkih.

BRUSELJ, 1. — Danes je sprejel poveljnik oboroženih sil NATO v Evropi gen. Goodpaster skupino poslancev držav članic. S tem pričenjajo poslanci trinajstdnevni obisk raznih poveljstev ter vojaških naprav. Obisk se bo zaključil v Rimu na tamkajšnjem poveljstvu NATO.

TRIDESET LET OD HITLERJEVEGA NAPADA

Na Poljskem so se s prekinitvijo prometa spomnili na obletnico

Izjava predsednika Zahodne Nemčije - Pisanje moskovske «Pravde»

VARŠAVA, 1. — Na Poljskem so bile posebne in izredne slovesnosti, ko so danes spomnili tragičnega dne, ko je Hitler pred tridesetimi dnevi poslal svoje tanke na Poljsko in s tem pričel drugo svetovno vojno.

Opoldne so zatulile sirene v vseh poljskih mestih in promet se je ustavil za dve minuti. Prebivalstvo Varšave pa se je popoldne zgrnilo v staro mesto, ki je bilo med vojno do tal porušeno in katerega so z veliko ljubeznijo ter velikimi napori obnovili, kot je bilo nekdaj. Ob tej priložnosti je Poljsko obiskal predsednik češkoslovaške republike Svoboda, katerega spremlja obrambni minister general Dzur.

Današnja obletnica je odjeknila po vsem svetu, še zlasti pa seveda v Moskvi in v Zapadni Nemčiji. «Pravda» objavlja daljši uvodnik, ki ga je napisal ravnatelj sovjetskega inštituta za vojaško zgodovino general Zilin, ki ugotavlja, da je druga svetovna vojna po svojem obsegu in po svoji brutalnosti presegla vse druge vojne v zgodovini. General obtožuje «buržuazne zgodovinarje», da se je s podpisom sovjetsko - nemške pogodbe 1939. leta olajšal izbruh vojne.

SZ je v resnici naredila vse napore, da prepreči vojno in je zaradi tega tudi predlagala Veliki Britaniji in Franciji, da se za razdobje 5-10 let sprejme pogodba o medsebojnem sodelovanju v primeru agresije v Evropi. London pa je zavrnil ta načrt, ker je skušal narediti vse, da bi usmeril Hitlerjevo agresijo proti Sovjetski zvezi.

Te ugotovitve sovjetskega zgodovinarja vsebujejo nedvomno mnogo resnice, zelo problematične pa so nekatere trditve v izjavi, ki jo je podala skupina sovjetskih zgodovinarjev in kjer je med drugim rečeno: «S tem, da je sklenila nenapadalni akt z Nemčijo, je sovjetska vlada prispevala k varnosti države in izpolnila svoj internacionalistični dolg, zakaj interesi svetovnega delavskega razreda so velevali, da se obvaruje in okrepi prva socialistična država na svetu.»

Zahodnonemški predsednik republike Gustav Heinemann pa je v govoru po radiu in TV v zvezi s trideseto obletnico izjavil, da je treba pričeti novo razdobje zgodovine z njih vzhodnimi sosedi in da je zlasti s Poljsko treba vse prenoviti.

Dejal je, da je bila Poljska prva žrtev napada in da je imela 6 milijonov žrtev, od katerih samo 700 tisoč vojakov. Predsednik zahodnonemške države je ugotovil, da ne morejo ostati odnosi s Poljsko takšni, kot so sedaj in da je treba za ustvarjanje pomirjenja med dvema narodoma ustvariti pogoje, da se premoste pregrade, ki jih ločujejo. Kljub zelo plemenitim besedam pa se seveda zahodnonemški državnik ni dotaknil perečega vprašanja meja s Poljsko, ki je naravno ključno vprašanje teh odnosov.

Ceausescu na obisku v Iranu

TEHERAN, 1. — Predsednik Romunije in generalni tajnik KP Ceausescu je danes prispel na uradni obisk v Iran. Na letališču so gosta sprejeli iranski šah s soprogo Farah Dibo in ministrski predsednik Amir Abbas Hoveida. Obisk bo trajal šest dni in bodo razpravljali o razvoju gospodarskih ter kulturnih stikov in o tehničnem sodelovanju.

RIM, 1. — Češkoslovaško veleposlaništvo je izdalo sporočilo, v katerem opozarja, da zapade 15. septembra rok o amnestiji, ki jo je 27. maja izdal predsednik republike Svoboda in ki se nanaša na vse češkoslovaške politične begunce. Omenjeni dekret predvideva, da se morajo begunci do omenjenega dne vrniti v domovino, ali urediti svoj položaj kot stalno bivajoči v tujini na konzularnem oddelku veleposlaništva v Rimu.

KAŽE, DA BO IMEL OBISK REZERVIRAN ZNAČAJ

Danes zunanji minister SZ Gromiko na uradnem obisku v Jugoslaviji

Program obiska še ni bil javljen - Korak k nadaljnji normalizaciji odnosov med dvema državama

(Od našega posebnega dopisnika)

BEOGRAD, 1. — Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko dospe jutri na štiridnevni uraden obisk v Jugoslavijo na povabilo državnega tajnika za zunanje zadeve Mirka Tepavca. Med bivanjem v Beogradu bo Gromiko izmenjal z jugoslovanskim kolegom mnenja o problemih razvoja odnosov med obema državama ter o nekaterih aktualnih mednarodnih vprašanjih. Program Gromikovega obiska ni bil objavljen.

Uradno je bilo napovedano, da bo sovjetski gost obiskal poleg Beograda še nekatera druga jugoslovanska mesta. Pričakuje pa se, da bo Gromiko obiskal tudi Brione, kjer bo imel razgovore s predsednikom Titom.

Kaže, da bo imel obisk dokaj rezerviran značaj, da bodo opustili vse tiste običajne slovesnosti, ki jih navadno prirejajo ob takih prilikah. Tudi niso bili doslej napovedani sprejemi ali tiskovne konference, kar kaže, da bo samo zelo majhen del obiska javen. To je bilo sicer tudi pričakovati zaradi delikatnosti trenutka in problemov, ki bodo na dnevnem redu.

Kot je znano, so se odnosi med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo znatno poslabšali po lanski sovjetski vojaški intervenciji na Češkoslovaškem, ki jo je Beograd odločno obsodil. Že od priprav za moskovsko komunistično konferenco, na kateri je prišlo jasno do izraza načelo, da ne sme različnost pogledov posameznih držav na nekatera vprašanja ustvarjati razkolov med državami s socialistično družbeno ureditvijo, je začela napetost v odnosih med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo popuščati. Jutrišnji obisk pa bi moral pomeniti važno in mogoče odločilno fazo za normalizacijo stikov med obema državama.

Iz teh razlogov vlada s strani sovjetske diplomacije veliko zanimanje in pričakovanje. V jugoslovanskih predstavništvih prihaja na splošno do izraza ugotovitev, da so prejšnji Gromikovi obiski pomenili korak naprej v razvoju odnosov med obema državama in da bo tudi jutrišnji obisk to potrdil. Druga ugotovitev je, da nikakor ne bo mogoče premostiti vseh obstoječih težav za rešitev vseh odprtih vprašanj. Pričakuje pa se, da bodo Gromikovi razgovori v Jugoslaviji pripomogli k ustvarjanju takega ozračja, v katerem ne bo obstoj tudi važnih razlik v stališčih preprečeval koristnega razvoja odnosov med obema državama.

Tak razvoj ne samo diplomatskih in gospodarskih, ampak vsestranskih odnosov je v interesu tako Jugoslavije kot Sovjetske zveze, ker je v skladu s temeljnimi načeli jugoslovanske zunanje politike, ki stremi po sodelovanju z vsemi državami in po odpravljanju napetosti v mednarodnih odnosih.

V Beogradu poudarjajo, da je mogoče ustvariti boljše medsebojne odnose s Sovjetsko zvezo samo ob strogem obojestranskem spoštovanju tolikokrat poudarjenih načel suverenosti in neodvisnosti, nevmešavanja v notranje zadeve, priznanja pravice vsakemu narodu, da sam odloča o lastni usodi. To so tudi načela, ki sta jih tako Jugoslavija kot Sovjetska zveza sprejeli in razglasili z beograjsko deklaracijo leta 1955 in moskovsko iz leta 1956. Kljub poteku več kot desetih let niso ta načela, trdijo v Beogradu, nikakor zastarela.

TOM MARC

BEOGRAD, 1. — «Borba» in «Politika» objavljata danes na prvih straneh vest o obisku zunanjega ministra Sovjetske zveze Gromika v Jugoslaviji in njegovo biografijo. Na drugi strani oba lista objavljata komentarje v zvezi z obiskom in poudarjata pomen tega obiska za nadaljnji razvoj sodelovanja med obema državama. «Borba» v svojem komentarju poudarja, da ni nobena tajnost, da se stališča in pogledi vlad Sovjetske zveze in Jugoslavije o nekaterih zelo važnih mednarodnih vprašanjih diametralno razhajajo, da so razlike v pogledih na nekatera svetovna vprašanja in da to ni bilo brez odraza.

Ko obstajajo razlike, a normalno je da obstajajo, poudarja «Borba», se te ne smejo zamolčevati, še manj pa napihovati ali pa dramatizirati. Najpravilneje je, da se razlike upoštevajo in spoštuje pravica vsakega partnerja do tega. V tem primeru je osnova medsebojnih odnosov zdrava. Tedaj je mogoče, v skladu z obojestranskimi trajnimi interesi razvijati enakopravno sodelovanje na zelo pomembnih življenjskih področjih.

Toda, poudarja «Borba», sovjetsko - jugoslovanske odnose ne označujejo samo težave, razlike in razhajanja; je precej svetovnih vprašanj, v katerih so pogledi zelo podobni. Narodi Sovjetske zveze in Jugoslavije so naravno življenjsko zainteresirani za krepitev miru v Evropi in na svetu, a to je obširno mednarodno področje, ki daje najširše možnosti za konstruktivno in trajno delo na področju, na katerem vladi obeh držav nosita vsaka svoj del odgovornosti in imata vsaka svoje velike obveznosti.

«Borba» nadalje poudarja, da se poleg tega zelo uspešno razvijajo gospodarski odnosi med obema državama in da je to področje, ki daje možnosti nadaljnjega razvijanja in sodelovanja. Nedvomno je, nadaljuje «Borba», da bo sovjetski zunanji minister imel priložnost, da se v času svojega obiska v Jugoslaviji lahko prepriča o želji Jugoslavije, da s Sovjetsko zvezo neguje prijateljske odnose, da na enakopravnih osnovah sodeluje čim bolj na vseh področjih, kjer so pogoji in medsebojni interesi. Ta naša želja ni najnovejšega datuma. Stara je, kolikor je stara Jugoslavija, in je trajna komponenta v naši zunanji politiki», poudarja «Borba». «Mi smo prav tako prepričani, da je vse težave mogoče premagati z obojestransko voljo, s trdnim razvijanjem osnove medsebojnih odnosov, katerih načela so zelo točno izražena v skupnih deklaracijah vlad Sovjetske zveze in Jugoslavije že 2. junija 1955. leta. Verjamemo, da bo tudi obisk Andreja Gromika predstavljal prispevek v tem smislu», zaključuje «Borba».

B. B.

Pogled na množico na Kontovelu ob nedeljski proslavi 80. obletnice pevskega društva «Danica» in odkritja spominske plošče rojaku Jaki Štoku Obsežno poročilo objavljamo na tržaški strani

Po tridesetih letih

Včeraj pred 30 leti so nacistične horde vdrle na Poljsko. Ta dan velja za začetek druge svetovne vojne, čeprav se je nacistični vojaški stroj sprožil že prej, najprej z angažiranjem v španski državljanski vojni, nato z aneksijo Avstrije in končno z okupiranjem in razkosanjem Češkoslovaške.

Ni naš namen, da bi se na tem mestu spuščali v razglabljanje o vzrokih, ki so privedli do doslej najstrahotnejše svetovne morije. Zgodovinska dejstva so znana in odgovornosti tudi. Nacistična Nemčija je imela praktično proste roke vse dotlej, dokler se ni pozno, mnogo prepozno, ustvarila protinacistična koalicija velikih, neposredno zajetih v vojno. Če bi se to zgodilo prej, bi morda bile človeštvu prihranjene grozote, kakršnih svet še ni videl in doživljal. Na milijone človeških žrtev je moralo pasti na frontah, na milijone jih je končalo svoje življenje pod ruševinami bombardiranih mest in požganih vasi, na sto in stotisoče jih je izginilo v nacističnih taboriščih smrti in v množičnih pokolih, katerih grobišča še vedno prihajajo na dan, na sto in sto tisoče jih je padlo v osvobodilnih bojih zasužnjenih evropskih narodov; uničene so bile dobrine, ki so jih v desetletjih ustvarile človeške roke in človeški um, uničeni so bili napori celih generacij.

Po petih grozotno krvavih letih je bila nacistična Nemčija s svojimi velikimi in malimi zavezniki na kolenih. Protinacistična koalicija je slavila zmago skupnega boja, h kateremu smo tudi mi Slovenci skupno z jugoslovanskimi narodi in protifašističnimi borci drugih svobodoljubnih narodov prispevali delež, ki je bil v sorazmerju z našim številom naravnost ogromen. Na razdejanjih in pogoriščih, na gomilah milijonov je zasijala svoboda. Začelo se je lečenje ran; države in narodi, ljudje so spet zavihali rokave, da si obnovijo domove, da normalizirajo in izboljšajo pogoje za življenje. Diplomati so se lotili postavljanja temeljev, na katerih naj bi slonel povojni svet, na katerih naj bi sloneli odnosi med državami, na katerih naj bi temeljil s tolikšnimi žrtvami priborjeni mir. Toda že ob samem postavljanju temeljev novega miru so se pojavile težave, nasprotja, izvirajoča iz blokovske politike velikih sil, ki sta izšli iz vojne kot skupni zmagovalki s svojimi, na jaltski konferenci dogovorjenimi vplivnimi sferami, in s hegemonističnimi težnjami po nadoblasti in absolutnem gospodarstvu v teh sferah in izven njih, kar je nujno vodilo v razmeroma kratkem času v konflikte na vseh kritičnih interesnih vozliščih.

Ko danes po 30 letih od uradnega začetka druge svetovne vojne ponovno trepetamo za svetovni mir, ko smo priče za sedaj še lokaliziranih vojnih spopadov in nevarnih vojnih žarišč od Vietnama do Srednjega in Daljnega vzhoda ter grobih poskusov dominacije nad državami in narodi, ko so vprašanja, ki so ostala po vojni nerešena ali samo na pol rešena, v vsakem trenutku lahko taktična rezerva za vsakovrstna izsiljevanja med velikima silama in obeh velikih sil nad malimi državami in narodi, ki hočejo biti sami gospodar v svoji hiši, se zavedamo, kako je ravnotežje, na katerem niha svetovni mir, silno majavo in kako je prav blokovska politika kot dediščina druge svetovne vojne tista nevarnost, ki se lahko v vsakem trenutku sprevrže v tretji svetovni požar, katerega posledice bi bile spričo možnosti jedrske vojne, katastrofalne za človeštvo.

Proti tej nevarnosti blokovske politike se danes bori svobodoljubni svet in svobodoljubne sile znotraj blokov samih. Od moči in vpliva tega sveta in teh sil je v veliki meri odvisna bodoča usoda človeštva. Osnovna politika teh sil pa je reševanje spornih vprašanj z dogovarjanjem in ne s silo, spoštovanje neodvisnosti držav in nevmešavanje v njihove notranje zadeve.

Mi, ki smo v drugi svetovni vojni plačali velik krvni davek za svobodo in ki živimo na ozemlju, ki je takoj po vojni bilo nevarno žarišče sporov med velikimi silami in neposredno prizadetima državama, smo priče, kako je mogoče sporna vprašanja reševati in urejati s politiko dogovarjanja in kako taka politika nujno vodi k ustvarjanju boljših sosedskih odnosov med državami in narodi, pa čeprav je notranji politični ustroj teh držav različen. Odnosi, ki sta jih znali ustvariti Jugoslavija in Italija sta lahko za vzgled, kako naj se rešujejo sporna vprašanja današnjega nemirnega sveta in primer, kako je mogoče z dobro voljo reševati spore, ki bi ob pomanjkanju takšne volje lahko še vedno bili nevaren kamen spotike.

j. k.

PRED 30 LETI JE IZBRUHNILA II. SVETOVNA VOJNA

Nepretrgana veriga agresij od Španije do vdora v Poljsko

Smotrno pripravljanje in vežbanje nemške vojske in letalstva

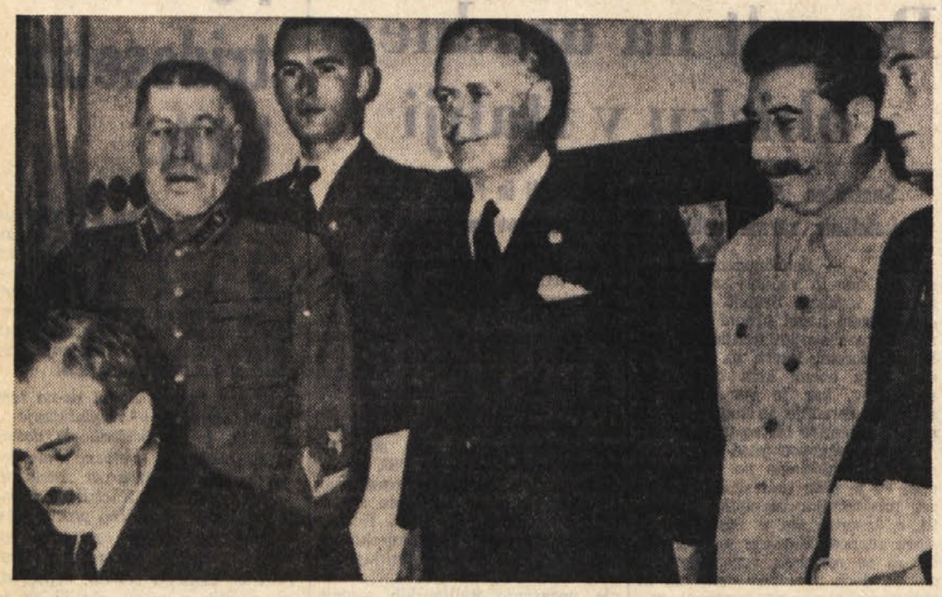

V Moskvi so 23. avgusta 1939 podpisali nenapadalno pogodbo med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Na sliki: sovjetski zunanji minister Molotov, ki podpisuje pogodbo, Stalin in nemški zunanji minister von Ribentropp

Včeraj, 1. septembra, je poteklo 30 let od uradnega začetka II. svetovne vojne. Dogodki so se takrat razvijali takole:

Hitler je bil določil, da mora nemška armada vdreti na poljsko ozemlje prvega septembra 1939 ob 4.45 zjutraj. Nemške motorizirane in tankovske enote so res ob tej uri, s prusko točnostjo, pričele napad na Poljsko z vseh strani. Prodirati so pričele iz vzhodne Prusije, iz Pomorjanskega, iz Šlezije in iz Slovaške. Vendarle so se vojaške operacije pričele točno enajst minut pred določenim časom, ko je nemški letalski poročnik Bruno Dilley, na čelu eskadrile treh «štuk» napadel ob 4.34 most čez Vislo pri Dirschauu.

Tri dni je na stotine nemških štuk bombardiralo poljske enote ob mejah, nato pa so ta nemška napadalna letala v tesnem sodelovanju s tankovskimi enotami, ki so hitro prodirale v osrčje Poljske, uničevale kar je še ostalo od slabo in zastarelo oborožene poljske armade. Na drugi strani pa so na tedanje poljsko ozemlje prodirale sovjetske čete, ki so še pred prihodom Hitlerjevih hord, zasedle ozemlje, ki je bilo v glavnem naseljeno z Ukrajinci in Belorusi in ki si ga je Poljska prisvojila v letu 1920.

Druga svetovna vojna se je tako pričela. Napad na Poljsko je sodil v verigo Hitlerjevih načrtov o širjenju življenjskega prostora za svoj Reich. Prepričan je bil, da mu bo načrt tudi tokrat uspel, kot mu je uspelo zasesti Avstrijo in Češkoslovaško, da bosta zahodni velesili Francija in Anglija samo z besedo protestirali, na drugi strani pa si je zagotovila mir in zavezništvo Stalinove Sovjetske zveze.

V sedmih letih svojega gospostva je Hitler spremenil Nemčijo. Proti določilom versajske mirovne pogodbe je oborožil armado. Ta armada je postala najmočnejše opremljena v Evropi, številne divizije so bile popolnoma motorizirane in odlična mreža avto cest v Nemčiji je dovoljevala zelo hiter premik z zapadnih na vzhodne meje ali obratno. Letalstvo je dobilo hitra in moderna letala, ki so bila izvežbana za aktivno sodelovanje s pehotnimi enotami. V tem je nemško letalstvo v vojni tudi dosegalo uspehe, je pa propadlo, ko se je Goeringu zahotelo samostojnih letalskih akcij: dokaz je takoimenovana bitka nad Anglijo, v kateri je nemško letalstvo beležilo precejšen neuspeh. Nemški industrijci so podpirali Hitlerja, ker jim je ta zagotavljal velike dobave za armado in ceneno delovno silo s sužnji iz vzhodnih držav: zaslužek za industrijce bi bil torej dvojen. S Hitlerjem je bilo pravzaprav tudi nemško ljudstvo, ki ga je diktator spravil iz obupne brezposelnosti, inflacije in negotovosti, poleg tega pa je Nemcem vseh slojev uniforma prijala.

V španski vojni, ki se je zaključila januarja 1939, po nekajletnih hudih bojih med republikanci in frankisti, ki so jih izdatno podpirali italijanski fašisti in nemški nacisti, so Nemci preiskusili nove vojaške teorije. Preiskušali so nova letala vseh vrst, izvedli so prvi letalski napad na civilno prebivalstvo v Guernici, general Guderian je preiskušal svoje tankovske enote.

Hitler je iskal nov teren za udejstvovanje svoje armade, na drugi strani pa tudi nov trg za proizvode nemške industrije. 12. marca 1938 so nemške čete zasedle Avstrijo, naslednji dan je novi predsednik avstrijske vlade, nacist Seyss Inquart proglasil priključitev k Tretjemu Reichu. Avstrija je tako postala navadna provinca velike nemške države. Zahodne demokracije so ob tem vojaškem posegu molčale.

Po Avstriji je prišla na vrsto Češkoslovaška. V tej državi so živeli približno 3. milijoni Sudetskih Nemcev, ki so bili organizirani v enotni stranki nacističnega tipa, in ki so zahtevali od češkoslovaške države tako avtonomijo, ki bi pomenila pravzaprav odpravo češkoslovaške suverenosti. Hitler je zelo na veliko podpiral sudetske Nemce, kot je delal tudi z drugimi nemškimi manjšinami v ostalih evropskih državah. Istočasno pa je nacistična diplomacija imela stalne stike s slovaškimi nacionalisti, ki jim je načeloval duhovnik dr. Tiso, ki je pozneje, ob proglasitvi samostojne Slovaške, tudi postal vodja nove države.

Češkoslovaška je odbijala nemške zahteve, ker se je čutila varno. Imela je obrambni pogodbi s Francijo (podpisano leta 1925) in s Sovjetsko zvezo (podpisano leta 1935), poleg tega pa je imela moderno opremljeno armado. Tovarna Škoda je prodajala orožje po vsem svetu, vendar pa je dobro mislila tudi na opremo domačega vojaštva. Nemški besedni napadi pa so dosegli uspeh. 29. septembra 1938 so se na Mussolinijevo pobudo v Muenchnu sestali zastopniki Nemčije, Italije, Velike Britanije in Francije: Hitler, Mussolini, Chamberlain in Daladier. Predstavnika zahodnih velesil sta klonila pred zahtevami Hitlerja in izdala češkoslovaške zaveznike. V času od 1. do 10. oktobra tistega leta so češke vojaške enote morale zapustiti vse sudetsko ozemlje. Kako naj bi se sicer upirala močnemu nemškemu vojaškemu stroju, ko so imele za seboj sovražno razpoloženo prebivalstvo? Chamberlaina so ob povratku domov razjarjeni Angleži sprejeli z gnilimi jajci, ker niso mogli razumeti njegovega kapituliranja.

Hitlerjevo prodiranje pa ni poznalo miru. Že nekaj mesecev pozneje, 15. marca, so nemške čete zasedle Češko.

Strateško gledano je bila Poljska sedaj obkrožena. Popolnoma razumljivo torej, da se je tokrat streljanje nemške propagande usmerilo proti Poljski.

V Evropi je po zasedbi Češke prišlo do prenapetega vzdušja. V vseh državah so izvajali vojaške priprave. Manevri vojsk so bili na dnevnem redu, vojaški atašeji so stikali za vojaškimi skrivnostmi, armade so delno mobilizirali, ustvarjali so rezerve hrane, bencina in drugih dobrin, za katere se je vedelo, da bodo primanjkovale v vojnem času. V skoro vseh državah so ustanovili posebne organizacije za protiletalsko zaščito in vaje so se vršile že v spomladanskih in poletnih mesecih, ko ni bilo še znano kdaj bo vojna izbruhnila. Vsi so se pripravljali na vojno, na jugu pa je Mussolini celo zasedel majhno Albanijo, tako da je savojski kraljček in imperator Vittorio Emanuele III., dobil na svojo glavico še eno krono — krono albanskega kraljestva.

MARKO WALTRITSCH

(Konec jutri)

HUD UDAREC ZA PREKUPČEVALCE Z MAMILI

Francoska policija je zaplenila 500 kg opija na ladji «Stelvio»

Ladja je prihajala iz turškega pristanišča Alexandrette

MARSEILLE, 1. — Francoska policija je danes zaplenila 500 kg opija na italijanski tovorni ladji «Stelvio», ki je pred dnevi priplula v Marseille. Ladja je prihajala iz Alexandrette v Turčiji. Policisti so aretirali dve osebi, od katerih je eden Libanonec, drugi pa Turek.

Surovi opij je bil spravljen v najlonske vrečice, ki so tehtale vsaka po 5 kg. Vrečice pa so tihotapci skrili v notranjost velikih bal bombaža. Kot poročajo, je francoska policija odkrila tihotapski podvig na podlagi obvestil, ki jih je prejela od agentov policijske službe za borbo proti razpečevanju mamil iz Bejruta. Kot je znano, so bejrutski agenti že svoj čas posredovali za odkritje tihotapske breže z mamili, ki je zadevala tudi Trst.

Iz Turina pa poročajo, da je policija aretirala nekaj mladeničev, ki so se ukvarjali s trgovanjem z mamili. Med temi je 22-letni Antonio Bertarelli, ki je poklicni igralec turinskega stalnega gledališča. Agenti sumijo, da je osrednja osebnost te trgovine 20-letna igralka turinskega stalnega gledališča Anna Maria Trombetta.

Rocky Marciano je tragično umrl

NEWTON, 1. — Danes zvečer je iz neznanih vzrokov strmoglavilo letalo «Cessna 172» na katerem je bil tudi bivši nepremagani svetovni prvak težke kategorije Rocky Marciano. Po prvih preiskavah, ki jih je izvedla krajevna policija, se je zvedelo, da je baje zasebno Rockyjevo letalo trčilo v neko drevo, nato zgubilo ravnotežje ter strmoglavilo na sredino newtonskega letališča.

Rocky, ki je bil dobro znan v boksarskem življenju, je bil na mestu mrtev; druga dva njegova prijatelja, ki sta bila z njim na letalu, sta umrla nato v bližnji bolnišnici.

Vedno manj možnosti da bi obducirali truplo Mary Jo Kopechne

EDGARTOWN (Massachusetts), 1. — Doktor Robert W. Nevin, ki je policijski zdravnik, je včeraj preklical svoj pristanek na obdukcijo trupla nesrečne bivše tajnice Roberta Kennedyja Mary Jo Kopechne, ki se je utopila v juliju letos, ko se je peljala v avtu skupaj z Edwardom Kennedyjem. Na mostu blizu otoka Chappaquiddick je avto podrl mostno ograjo ter strmoglavil v vodo.

Že isti dan po nesreči je pomočnik policijskega zdravnika dr. Donald Wills uradno izjavil, da je Kopechnejeva umrla, ker se je utopila. Zdravnik pa ni menil, da bi bilo potrebno opraviti obdukcije trupla. V tistih dneh je bil dr. Robert W. Nevin, ki je kot smo že omenili, glavni policijski zdravnik okrožja Dukes, odsoten. Pozneje pa je pristal na zahtevo državnega pravnika Dinisa, da se obdukcira Kopechnino truplo.

Sedaj pa je dr. Robert W. Nevin nenadoma spremenil mnenje ter je izjavil, da bi bila obdukcija, spričo časa, ki je že pretekel odkar so Kopechnejevo zakopali, brezuspešna in nepomembna.

Sklep dr. Nevina je seveda zadal hud udarec državnemu pravdniku Dinisu, ki se že več kot en mesec zavzema, da bi pojasnili vse dogodke tiste tragične noči. Njegova zahteva, da bi obdukcirali Kopechnino truplo, je pravno zelo zapletena, ker bi o tej zahtevi moral odločati sodnik Bernard Brominsky, ki je glavni sodnik v okrožju Luzerne v Pensilvaniji, kjer je dekle pokopano.

PO NEDELJSKEM NASTOPU KARD. FLORITA

V Isolottu se je zaostril spor med škofom in skupnostjo

Po kardinalovi maši so duhovnik Mazzi in nekateri verniki sklenili, da se bodo za pokoro postili

FIRENCE, 1. — Po maši, ki jo je včeraj nadškof kardinal Ermenegildo Florit bral v župnijski cerkvi v Isolottu, je nastal v mestu zapleten položaj, ker je škofov sklep hudo razburil javno mnenje v tej župniji. Vsi pričakujejo sedaj, kako bodo reagirali trije duhovniki Mazzi, Caciolli in Gomiti na škofov poziv, naj pridejo na škofijski sedež, kjer bi živeli nekaj časa, da bi se z njim pogovarjali glede rešitve tega vprašanja. Mazzi, Caciolli in Gomiti so svoj čas sprejeli škofov poziv, toda včerajšnji Floritov sklep, da bere mašo v župnijski cerkvi v Isolottu in pridiga nekaterim vernikom, je hudo razburil versko skupnost v Isolottu, ki je solidarna z omenjenimi tremi duhovniki.

Ko je Florit bral mašo in pridigal v cerkvi, se je pred svetiščem zbrala velika množica ljudi, ki podpirajo izobčene duhovnike. Nekateri izmed njih so skupaj z Mazzijem sklenili, da se bodo za pokoro začeli postiti. Gre torej za nekakšno protestno gladovno stavko.

Spor med versko skupnostjo v Isolottu in kardinalom Floritom se je zaostril že v soboto zvečer, ko je skupnost zvedela, da kardinal Florit, ni odgovoril trem duhovnikom, ki so pristali, da gredo živet v škofijski dvorec. Posebno pa je skupnost razburila vest, da bo škof Florit naslednji dan bral mašo v župnijski cerkvi v Isolottu. Po dolgi diskusiji je bila sprejeta daljša resolucija, katero je posebna delegacija izročila v ponočnih urah kardinalu Floritu. Ta je sicer sprejel delegacijo, toda je bil izredno oster do vseh njenih članov. Obtožil jih je, da so se sami izločili iz cerkve, da predstavljajo razkolniško skupino in da se bo z njimi pogovarjal samo, če bodo priznali avtoriteto župnikov, ki jih je on imenoval ali jih bo imenoval.

Slonokoščena obala

Svobodna povezava s Francijo

39.

Zveza je bila zelo koristna za Slonokoščeno obalo, revni sosedje so prihajali na delo in ko so se izgarali, so se vračali od koder so prišli. Če bi bile njihove domovine združene s Slonokoščeno obalo v eno samo državo, bi morala Boignyjeva vlada deliti svoj zaslužek mednje, tudi ko niso delali, morala bi razvijati njihove dežele, ki bi ji polagoma postajale konkurenčne. To ne spada v Boignyjeva načela afriškega sodelovanja, raje ima govore na konferencah.

Pred nedavnim je prišlo do nečesa novega v zvezi s tujimi delavci. Nezadovoljstvo med prebivalstvom Slonokoščene obale se je večalo, Boigny si je moral nekako utrditi oblast in našel je Salomonsko rešitev z uporabo sosednjih delavcev.

21. januarja 1966 je bil v Abidjanu izglasovan nov zakon o dvojnem državljanstvu. Boigny je podeljeval tujim delavcem tudi državljanstvo Slonokoščene obale z vsemi pravicami, ki so jo uživali navadni državljani in zaradi tega ni zahteval, da se odrečejo svojemu pravemu izvoru.

S tem ukrepom si je pridobil dober kup glasov na bodočih volitvah, ker je tuje delavce lahko pokoril s samo grožnjo, da jim ne izda delavskega dovoljenja, če ne vdijo zanj. Tako je tudi popravil dotedanje krivično ravnanje s tujci.

Prebivalci Slonokoščene obale smejo izkoriščati revnejše sosede, a v zameno morajo dovoliti, da Francija izkorišča njih. Po letu 1959 so delodajalci ostali Evropejci, domači delavci so dobivali petkrat nižje plače od belcev. V zadnjih petih letih se je število belcev v Slonokoščeni obali podvojilo.

Ni čudno, če Time, Panorama in druge revije iz iste družine hvalijo Boingnyjevo dežlekovidnost. Javnost ne zve niti o predložitvi ustanovitev opozicijskih strank. Zarote so precej pogoste. Aprila 1963, je bilo obsojenih 13 oseb na smrt. Predsednik ima posebno stražo 3.800 najzvestejših mož. Leta 1965 je prišlo do premikov v vladi, po katerih sedijo na ključnih položajih filoamerički ministri.

Odnosi z Gvinejo so precej napeti, na meji prihaja do spopadov in baje obstaja precejšen dotok beguncev iz Gvineje, tako da je ameriški Time že skrbel, koliko prebivalstva bo ostalo Sekou Toureju.

Dahomej

Dežela, ki si noče izvoliti predsednika

Leta 1960 je postal Dahomej neodvisen. Predsednik republike je postal Humbert Mago, ki je imel zelo nehvaležno vlogo. Dežela je velika približno kot polovica Jugoslavije in na njej živi dva milijona in četrt prebivalcev. 65 odst. zunanje trgovine odpade na palmovo olje; Francozi so mu dali v roke krhko državo.

Odvisnost od Francije je bil največji problem, ker je bilo francosko sodelovanje dvorezno, splačalo se je bolj Franciji kot Dahomeju. Mago si ni mogel iskati zavezникov drugje, ker bi ne preživel sprememb, francoske čete v Dahomeju so lahko pomele s dahomejsko vojsko kadarkoli.

Ljudstvo si ni delalo takšnih pomislekov, verjetno zato, ker ni imelo nič dragocenega, kar bi lahko izgubilo, če bi se poskus izboljšanja razmer ponesrečil. Notranje trenje se je stopnjevalo, kriza je sledila krizi in decembra 1963 je Mago končal svojo predsedniško službo, kljub temu, da se ni zameril Francozom.

Decembra 1963. je bil neki sindikalist ubit in v umor je bil zapleten neki poslanec. Vlada je izjavila, da ne bo posegla proti poslancu in prebivalstvo glavnega mesta je začelo demonstrirati. Vladnim silam so pomagale francoske čete, a niti obe sili skupaj nista dosegli dosti.

28. decembra je načelnik glavnega štaba dahomejske vojske polkovnik Soglo odstavil Maga in ustanovil novo vlado, v kateri je začasno obdržal tudi Maga. Ta državni udar spominja zelo na onega v Zgornji Volti, kjer je polkovnik Lamizana vprašal predsednika Yameoga, če naj ga odstavi ali ne. Tudi Lamizana je skušal ohraniti Yameoga v novi vladi, a ljudstvo se ni pomirilo, dokler ni prejšnji predsednik izginil s pozorišča. Isto se je zgodilo v Dahomeju; prebivalstvo je demonstriralo, dokler ni Soglo popolnoma odstranil Mago.

Soglo je bil poročen s Francozinjo, odlikoval se je v Vietnamu, ko so po njem stikali še Francozi. Bil je dovolj pameten, da ni sam prevzel predsedniškega mesta in se tako izpostavil ljudstvu. Predsednik je postal Justin Apithy, ki je ostal na oblasti dve leti. Novembra 1965 je priznal Kitajsko in 22. decembra ga je Soglo odstavil. Razpustil je vse stranke, ustavo in vsa predstavništva do občinske stopnje. Prekical vse stike s Kitajsko in poudaril dahomejsko zvestobo Franciji.

Uradno je Soglo spet prevzel oblast, da opravi enkrat za vselej z notranjimi nasprotstvi, Apithy in predstavnik opozicije Anomadegbi sta menda povzročala nemire. Tokrat je Soglo ostal odkrito na vladi in, kot drugi, je tudi on trajal dve leti.

Prebivalstvo je spet demonstriralo. Soglo je uvedel politiko varčevanja in najprej znižal delavske plače za četrtino. 17. decembra 1967 se je v glavnem mestu Porto Novo pripravljala delavsko demonstracija. Soglo je poslal v mesto vojaštvo, da razpodi delavce, a vojska se je obrnila proti njegovi palači in Soglu je komaj uspelo, da je zbežal v francosko veleposlaništvo.

Major Kouandete in kapetan Kerekou sta sestavila novo vlado, v državnih blagajnah sta našla točno sedmino vsote, ki sta jo smatrala za neobhodno potrebno, da država ne zapade v kaos. Poprečni letni dohodek prebivalstva je bil 38.000 lir na leto.

Referendum za novo ustavo je bil 31. marca 1968, ljudstvo je odobrilo osnutek s 846.511 glasovi proti 71.695 in 5 mesja so bile predsedniške volitve. Ljudstvo bi moralo izvoliti predsednika neposredno, a Dahomej je ostal brez predsednika: ogromna večina volivcev se ni predstavila na voliščih.

Vojakom ni preostalo drugega, kot da so si sami imenovali predsednika. Nezavidljivo mesto je zasedel doktor Emile Derlin Zinsou.

Togo

Težka mladost države-sirote

Togo je bil do prve svetovne vojne nemška kolonija, po njej sta si ga razdelili Anglija in Francija. Anglija je svoj del takoj priključila sosednji Gani, Francija pa je iz svojega deleža napravila novo pokrajino francoske zahodne Afrike. Pri razdelitvi se je zgodilo, da ljudstvo Ewe, ki je živelo na področju, se je čez noč znašlo pol pod Angleži, pol pod Francozi; točneje 400.00 na francoski strani, 170.000 na angleški, in poleg tega jih je živelo še 250.000 v Gani, kjer so ostali še v času, ko si je Anglija ustvarjala to kolonijo.

Društvo narodov se ni zmenilo za to podrobnost, Evropa je bila sama vsa razkosana na manjšine, zato se ni nihče zmenil, če mora afriško pleme nekoliko potrpeti, da uživa dobrine zahodne kulture.

Razkol ljudstva Ewe je bil glavno gibalo notranje politike obeh delov nekdanjega nemškega Toga. Razcepljeno ljudstvo se ni hotelo vdati v svojo usodo, zato je njegova zavest rasla hitreje kot drugod. To je imelo precejšen vpliv na nadaljni razvoj kolonije, ko je zavest prešla iz narodnega na gospodarsko in družbeno področje.

Predstavniki ljudstva Ewe so nekaj časa protestirali pri OZN, potem so ustanovili svojo stranko CUT, Komitej za neodvisnost Toga. Načelnik CUT je bil od leta 1945 Sylvanus Olympo, čigar predniki so bili sužnji v Braziliji, on pa se je izšolal v Anglijo in tudi v svoji zunanji politiki je težil k Angliji.

Pod vodstvom stranke se je nacionalizem naglo razvijal in vedno bolj zadeval ob nasprotje dveh velesil, ki sta si lastili ozemlje. Anglija je želela dokončno priključiti svoj Togo Gani, ki se je naglo bližala neodvisnosti. Francija pa je skušala s svojim delom ustvariti dobro, udomačeno deželico na afriškem zahodu. Zato je Francija podpirala Olympovo opozicijo.

(Nadaljevanje sledi)

šport šport šport

ATLETIKA — PETEROBOJ IN TROBOJ NA STADIONU «GREZAR»

Borovka Vihra Kodrič prva v krogli in kopju

Nov Coccolov italijanski rekord v metu kladiva

V soboto in v nedeljo so na občinskem stadionu «P. Grezar», kjer so se mladinci naše dežele pomerili na deželnem prvenstvu v peteroboju in troboju ter na drugih tekmah, dosegli vrsto izrednih rezultatov.

Najboljši rezultat je dosegel Videmčan Walter Coccolo v metu kladiva, kjer je z 58,34 postavil nov italijanski rekord mlajših mladincev (prejšnji rekord je pripadal istemu atletu s 56,34 m). Očividno je atlet v zelo dobri formi saj je zmagal tudi v metu diska s 40,82 m.

Dva nova deželna rekorda sta dosegla druga dva Videmčana, Deganutti na 100 m z 11"4 ter Quercioli v metu krogle s 13,52 m. Naj omenimo še Cossentina, ki je zmagal v skoku s palico s 3,60 m in Zonto, zmagovalca troskoka z 12.79 m.

Nastopila sta tudi dva borova atleta: Boris Guštin in Walter Ferluga: Gustinov čas na 100 m 12"8 m slab, a atlet bi dosegel boljši rezultat, če bi prihajal na treninge. Ferluga pa je v metu krogle zasedel 12. mesto z rezultatom 7,90 m; tudi njemu se pozna, da že dalj časa ne trenira.

V ženskih tekmah se je posebno izkazala mlada borovka Vihra Kodrič, ki je zmagala v dveh panogah: met krogle z 9,39 m in met kopja z 19,56 m. Oba rezultata sta zelo dobra, škoda pa, da Vihre nismo letos še nikoli videli na treningu, kajti če bi od začetka sezone redno trenirala bi prav gotovo postavila take rezultate, da bi konec septembra odpotovala v Milan na državno prvenstvo. Dobro sta metali kroglo tudi Tatjana Sancin in Vesna Purger. Obe sta postavili nove osebne rekorde. Tatjana se je tudi izboljšala v metu kopja, žal pa je Vesna v tej tekmi zgrešila vse mete.

V peteroboju je zmagal Tržačan Messi, ki se je posebno odlikoval v daljini in na zaprekah. Mladi borovec Fabio Ruzzier, ki se je že dalj časa pripravljal na to tekmo, je dosegel vrsto dobrih rezultatov: zmagal je v kopju s 33,16 m, s palico pa je skočil 2,70 m in popravil za kar 50 cm svoj prejšnji rekord. Na končni lestvici se je uvrstil na 6. mesto, moramo pa dodati, da so bili drugi tekmovalci eno leto starejši od našega atleta.

V troboju je mlada Gemma Bernes, hči znanega trenerja, osvojila prvo mesto. V višino je skočila 140 cm, kar je zelo dober rezultat.

Opozarjamo naraščajnike (dečke in deklice, ki so rojeni v letih 1954, 1955, 1956), da bo 4. oktobra v Gorici deželno tekmovanje. Zato naj čimprej pričnejo s treningi. Stadion pri Valmauri je odprt vsak dan razen v sobotah in nedeljah od 16. ure dalje.

IZIDI

Peteroboj:

80 m zapreke: 1. Messi (CRDA Trst) 13"2, 8. Ruzzier (Bor) 15"3
skok s palico: 1. Scarel (Torriana) 3 m; 4. Ruzzier (Bor) 2,70 m,
daljina: 1. Messi (CRDA Trst) 6,10 m; 5. Ruzzier (Bor) 5,16;
kopje: 1. Ruzzier Fabio (Bor) 33,16 m;
300 m: 1. Pellegrini (Torriana) 38"8; 7. Ruzzier (Bor) 43"3

Končna lestvica:

1. Messi (CRDA Trst) 2920 točk
2. Pellegrini (Torriana) 2699
3. Peracca (CSI Trst) 2593
6. Ruzzier Fabio (Bor) 2244

Troboj:

80 m zapreke: 1. Togni Nadia (SGT) 13"2
krogla: 1. Bernes Gemma (CAAL) 10,48 m
višina: 1. Bernes Gemma (CAAL) 140 cm.

Končna lestvica:

1 Bernes Gemma (CAAL Videm) 1928 točk
2 Pastorello (GUALF) 1593
3 Gardini (GUALF) 1511

Druge tekme mladincev:

Moški:

100 m: 1. Deganutti (ASU) 11"4 (nov deželni rekord) ;14. Boris Guštin (Bor) 12"8
1000 m: 1. Zanchetta (Libertas Pordenon) 2'41"5
kladivo: 1. Coccolo (Libertas Videm) 58,34 (nov italijanski rekord)
skok s palico: 1. Cossentini (Libertas Videm) 3,60 m
troskok: 1. Zonta (Libertas Videm) 12,79 m
štafeta 4x100 m: Fiamma Trst 46"7
krogla: 1. Quercioli (Libertas Videm) 13,52 m (nov deželni rekord) 2 Burlon (Libertas Videm) 13,15 m, 12. Ferluga Walter (Bor) 7,90 m.
disk: 1. Coccolo (Libertas Videm) 40,82 m
80 m zapreke: 1. Grandis (ASU) 11"8
300 m: 1. Battello (CSI Trst) 39"2
daljina: 1. Deganutti (ASU) 6,27 m
2000 m: 1. Weber (CSI Trst) 6'25"6
kopje: 1. Stocca (Fiamma Trst) 41,18 m

Ženske:

80 m: 1. Zimolo (GUALF Videm) 10"5
150 m: 1. Dardin (Libertas Pordenon) 21"9
600 m: 1. Fenos (Libertas Pordenon) 1'58"3
disk: 1. Sodomaco (SGT) 24,80 m
krogla: 1. Kodrič Vihra (Bor) 9,39; 2. Knez (Edera) 9,30; 3. Sancin Tatjana (Bor) 6,72; 4. Purger Vesna (Bor) 6,65 m
kopje: 1. Kodric Vihra (Bor) 19,56 m; 2. Ballot (Libertas Pordenon) 14,80 m; 3. Sancin Tatjana (Bor) 10,62 m
daljina: Finocchiaro (SGT) 4,18 m.

Z. P.

* * *

LONDON, 1. — Francoska atletska reprezentanca je premagala angleško 209,5:199,5.

KOŠARKA

V PRIJATELJSKI TEKMI

Drevi v Nabrežini ŠZ Bor - KK Sežana

Drevi ob 20.30 bodo košarkarji Bora nastopili v Nabrežini na igrišču Sokola. Odigrali bodo povratno prijateljsko tekmo proti peterki košarkarskega kluba Sežana. Ker sta obe ekipi precej izenačeni bo po predvidevanjih srečanje borbeno in zanimivo.

SKOKI V VODO

MILAN, 1. — Na italijanskem državnem prvenstvu v skokih v vodo s stolpa (10 m) je zmagal južnotirolski tekmovalec Klaus Dibiasi. Premočno je premagal svojega najnevarnejšega tekmeca Cagnotta iz Turina. 3. je bil Gianin.

MOTOCIKLIZEM — ZA «NAGRADO N. GORICE 69»

G. Milani na Aermacchi z najhitrejšim krogom

103,291 km na uro rekord novogoriške proge

Mednarodne motorne dirke, ki jih je za preteklo nedeljo organiziral tudi letos «Avto moto klub» iz Nove Gorice, so nadvse dobro uspele. Že v prvih popoldanskih urah so se usmerjale kolone avtomobilov in avtobusov po cestah s te in druge strani meje v Novo Gorico, ki že zlepa ni imela toliko obiskovalcev, če izvzamemo zborovanje ob proslavi osvoboditve lansko leto. Računajo, da je tekmam v središču mesta prisostvovalo nad 50 tisoč ljudi.

Celotna manifestacija je potekala po vzornem redu, za kar gre čast organizatorjem, ki so si v zadnjih letih nabrali precej izkušenj ter jih koristno uporabili pri letošnji prireditvi. Zato so tudi dirke potekale v lepem redu ter je vsa manifestacija potekala brez kakih prometnih in drugih nesreč. K tako velikemu obisku je seveda pripomoglo tudi lepo vreme po tolikih dneh deževja.

Temu primerno so bili dobri tudi rezultati. Italijanski dirkač Milani je dosegel tudi rekord kroga s poprečno hitrostjo 105.896 km ter si tako zagotovil nagrado Nove Gorice 4000 novih dni. Lani je imel ta rekord Italijan Bergamonti ,s 105.366 km.

V posameznih kategorijah so zasedli prva mesta:

50 kub. cm: Gilberto Pariotti (Italija); na Tomosu, 33 km (11 krogov) v 22'45"2.

125 cm: Heniz Kryvanek (Avstrija), na «Rota» v 24'12"3 s poprečno hitrostjo 96.674 km na uro.

250 cm: Gilberto Milani (Italija) na (Aermacchi» v 29'08"7 s poprečjem 99.466 km na uro.

350 cm: Gilberto Milani (Italija) na «Aermacchi» v 28'35"3 in poprečjem 100.740 km na uro.

500 cm: Gilberto Milani (Italija) na «Aermacchi» v 29'37"5 s poprečjem 103,291 km na uro.

Motorji s prikolico: Heinrichs (ZRN) na BMW v 28'34"1 s poprečjem 94,150 km na uro.

Iz zgornjih rezultatov je razvidno, da so največ prvih mest in nagrad odnesli Italijani, za njimi Nemci. Med Jugoslovani naj omenimo Janka Stefeta, ki je v kategoriji do 125 cm prišel peti s časom 24'39"9.

Zmagi Agostinija v Oulton Parku

LONDON, 1. — Giacomo Agostini je zmagal v kategorijah 350 in 500 k. c. na dirkah v Oulton Parku Na motorjema MV Agusta je na 84,220 km dolgi progi zabeležil poprečno hitrost 144,030 in 142,600 km na uro.

Nogomet v Slovenski Benečiji

Pokal za Sovodenjce Ekipa Barnasa druga

V nedeljo popoldne je bila na senožeti Turin v Bukuju pod Matajurjem finalna nogometna tekma za pokal Sovodnje Tokrat je bilo vreme lepo in tekma je lepo potekala. Prvo mesto je zasedla ekipa iz Sovodenj, ekipa iz Barnasa se je pa morala kljub bojevitosti in živahnost predati s 6:3, in se zadovoljiti z drugim mestom. Tretje mesto si je priborila ekipa iz Čepleščiča, Matajur je plačal davek neizkušenosti in mladosti s tem, da je ostal zadnji. Mladi igralci so pa ob koncu sklenili, da bodo naredili vse kar je mogoče za prihodnje leto, ker ne misliio biti več zadnji.

Zvečer je sledila zabava v Sovodnjah, kjer so dobri vaščani pozdravili zmago s solidnim pitjem in glasbo.

Za sedaj lahko samo pričakujemo reprezentanco teh ekip na 11 SSI, kjer se bo morala spopriljeti z našimi bolj izkušenimi športniki Rezultat bo pa povedal, kdo je boljši

N. K.

ODBOJKA

ADEGLIACO, 1. — Na mednarodnem moškem odbojkarskem turnirju v Adegliacu, ki ga je organiziral tamkajšnji odbojkarski klub Kennedy, je osvojila prvo mesto Rude Hvezda iz Prage. 2. je bil Kvarner Reka, 3. Gasilci Trst in 4. Gasilci Padova.

V zadnjih dveh finalnih tekmah so dosegli naslednja izida: Rude Hvezda - Kvarner 3:0 (15:11, 15:8, 15:11); Gasilci Trst - Gasilci Padova 3:0 (15:12, 15:9, 15:12).

Pomembno slavje na kraškem Štjaku

Dveh 25-letnic se je spomnila Lidija Šentjurc, ki je tudi odkrila spomenik 55 padlim borcem

Čeprav je primorsko ljudstvo spoznalo fašizem že ob samem njegovem nastanku in je pri njem patriotizem začel naraščati vse od samih prvih povojnih let in se je v narodnoosvobodilno gibanje zato vedno bolj množično vključevalo že od leta 1941, je narodnoosvobodilna borba na Primorskem dobila svojo specifično kakovost, svojo globljo vsebino v letu 1944, ko je vse ljudstvo vedno odločneje in zavestnejše zahtevalo priključitev svoje dežele Titovi Jugoslaviji — to je bila osnovna misel, ki jo je članica sveta federacije Lidija Šentjurc razvila v svojem govoru v nedeljo dopoldne na Štjaku na Krasu, kjer je kakih tisoč domačinov, prebivalcev okoliških naselij ter gostov od drugod, predvsem iz Trsta, Kopra in Izole, proslavilo dve pomembni obletnici in prisostvovalo odkritju spomenika 55 padlim borcem in žrtvam nacifašističnega nasilja.

V svojem govoru je članica sveta federacije Lidija Šentjurc na kratko prešla dobo izpred 25 let, ko so se na Primorskem formirali organi oblasti, ko so se volili politični forumi, da bi se tudi Primorska vključila v enake organe in forume Slovenije.

Lidija Šentjurc je nato z zgledom današnjih dni in sicer s primerom Vietnama, raznih primerov iz Afrike in Latinske Amerike, pokazala, zakaj je bilo to potrebno, da tudi plebiscitarna udeležba ljudi v borbi pri odločujočih velesilah ne zaleže. Zato je bila tedaj potrebna prav zavestna politična volja, da je primorsko ljudstvo izrazilo preko svojih predstavnikov svojo odločno voljo, pripadati Sloveniji in Jugoslaviji in to ne kateri koli Jugoslaviji, pač pa novi socialistični Jugoslaviji. V tem smislu sta bili pomembni med drugim tudi dve konferenci, katerih obletnico so proslavili na Štjaku in sicer 25 letnica prve mladinske konference spomladi 1944, ko so na njej izvolili oblastni komite SKOJ za Slovensko Primorje ter 1. pokrajinska konferenca Antifašistične fronte žena za Slovensko Primorje in Trst, ki je bila prav tako na Štjaku.

Nato je v svojih izvajanjih Lidija Šentjurc podčrtala, kako se tudi v socialističnem svetu morejo uveljaviti konservativne sile, kar se na primer kaže sedaj v primeru Češkoslovaške in tudi drugje, hkrati pa je poudarila, da bi tudi v Jugoslaviji vsako samozadovoljstvo bilo zgrešeno, ker bi nujno vodilo v stagnacijo. Ko je treba paziti na to, je treba tudi vzgajati mlado generacijo, ki jo je treba usposobiti za jutrišnji dan. V nadaljnjem se je govornica ustavila posebno pri tem, da živi primorsko ljudstvo na zahodu Jugoslavije v neposrednem stiku z zahodnim sosedom Italijo, kjer so močne napredne sile, ki tudi gledajo, kaj se v Jugoslaviji dogaja. Mlada generacija, ki že prevzema odgovorna mesta, se bo morala posebno truditi, da bo nekakšen kažipot progresivnim silam kapitalističnega sveta in tudi naprednejšim silam v socialističnem svetu.

Nato je Lidija Šentjurc ob igranju žalostinke odkrila spomenik padlim in ga izročila krajevnemu združenju borcev in drugim krajevnim družbenim organizacijam. Nato so predstavniki družbenih organizacij položili pred spomenik več vencev, desetina vojakov pa je dala častno salvo.

Sledil je kratek kulturni spored, pri katerem so sodelovali skupina mladincev sežanskega kluba Srečko Kosovel, ki je podala vrsto borbenih pesmi, začenši s poezijami Srečka Kosovela, pa do poezij, ki so nastale med borbo, in nekaterim iz povojne dobe, pevski zbor je ob spremljavi harmonike zapel nekaj partizanskih pesmi, med drugimi tudi znano «garibaldinsko», godba na pihala iz Pridvora pa je že dolgo pred začetkom slovesnosti in med slovesnostjo izvajala borbene in partizanske.

Po končanem programu so se preživeli bivši delegati mladinske konference in bivše delegatke prve pokrajinske konference AFŽ ter svojci padlih zbrali v dvorani osnovne šole na skromen vendar prisrčen sprejem, množica pa se je zgrnila okoli spomenika, ki je zares zelo lep in prikazuje pogorišče kraške hiše, ter kos zapora. Na prvem in na drugem delu spomenika pa so vgrajene plošče z imeni 55 prebivalcev Štjaka in bližnjih zaselkov, ki so v času NOB padli, ali umrli v nacističnih taboriščih.

Spomenik padlim borcem in žrtvam fašizma na Štjaku

Del množice, ki je prihitela na slavje na Štjaku

RAZVOJ NOB V BRDIH IN BENEŠKI SLOVENIJI PO KAPITULACIJI

Kako so primorski Slovenci doživljali prvo svobodo (1943)

Razpad italijanske vojske se je pričakoval - Do kod je segalo osvobojeno ozemlje - Voljeni oblastveni organi, njihove naloge in pristojnosti

Bližamo se 8. septembru, ko je pred 26 leti kapitulirala italijanska vojska in ko je prebivalstvo Slovenskega Primorja doživelo prvo svobodo. Ker gre za pomemben dogodek v naši zgodovini, se bomo dogajanj izpred obilnega četrt stoletja na kratko spomnili.

Kapitulacijo italijanske vojske je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja predvidevalo in se zato nanjo pripravilo. O tem, da se kapitulacija tudi pripravlja, je bilo vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja tudi obveščeno. Neposredne priprave na kapitulacijo pa so se začele že koj po izkrcanju zaveznikov na Siciliji julija 1943 in osnovni namen teh priprav je bil, kar najbolj okrepiti gibanje, da bi bilo pripravljeno za razorožitev italijanske vojske na slovenskih tleh in pa preprečitev slehernega poskusa, da bi se slovenska kontrarevolucija dokopala do oblasti.

V Slovenskem Primorju se je mreža odborov Osvobodilne fronte močno razširila in utrdila po pokrajinski partijski konferenci v prvih dneh decembra 1942 na Vrhu pri Braniku. Odbori OF so tedaj segli celo v Beneško Slovenijo. Novačenje novih borcev v narodnoosvobodilno vojsko konec 1942 in v začetku 1943 je omogočilo ustanovitev prvih dveh primorskih brigad, «Gradnikovo» in «Gregorčičevo», ki sta nastali konec aprila 1943.

Na kapitulacijo italijanske vojske pa so bili pripravljeni tudi nacisti, ki so takoj po 8. septembru začeli razoroževati italijanske enote v Italiji, v južni Franciji in tudi na Balkanu. Ob kapitulaciji pa je bilo v Slovenskem Primorju malo partizanske vojske, kajti obe primorski brigadi sta bili tedaj preko stare meje v sklopu 14. divizije, v Slovenskem Primorju pa je bil iz preostalih borcev v avgustu ustanovljen primorski odred z dvema bataljonoma. Kljub temu je ta pičla partizanska vojska razorožila večje število italijanskih vojakov kot mnogo močnejša nemška vojska, ker so Nemci razoroževali le v središčih in vzdolž železniških prog, medtem ko so s slovenskimi partizani razoroževali italijanske vojake vsi, tudi goloroko ljudstvo, ki je odhajajočim italijanskim vojakom jemalo orožje za oboroževanje novih borcev, kajti v dneh kapitulacije je vstala k orožju vsa Primorska in je bilo v tistih dneh ustanovljenih v Slovenskem Primorju nad 30 bataljonov, med katerimi je bil tudi italijanski garibaldinski bataljon.

Splošno vstajo so vodili okrožni komiteji KPS in odbori OF.

Po umiku italijanske vojske iz Slovenskega Primorja je tu nastalo obsežno osvobojeno ozemlje, ki je segalo na sever vse do stare italijansko-avstrijske meje, na vzhod do Gorenjske in Dolomitov ter še globoko v Notranjsko in proti Dolenjski, na jugu pa se je osvobojeno ozemlje širilo v hrvatsko Istro, ki je bila v glavnem tudi osvobojena. Na zahodu pa so meje osvobojenega ozemlja segale v sama predmestja Trsta, Tržiča in preko goriških Brd do Krmina in v Beneško Slovenijo do Čedada.

To je bilo možno zaradi tega, ker Nemci niso mogli takoj zasesti vsega ozemlja, koder je popustila italijanska vojska. Osvobojeno ozemlje ni imelo le vojaškega, pač pa tudi politični pomen, saj smo rekli, da je to bila prva svoboda primorskih Slovencev.

Že tri dni po kapitulaciji — 11. septembra — je bil v šoli na Vogerskem ustanovljen narodnoosvobodilni svet (NOS) za Slovensko Primorje, ki je pod vodstvom izvršnega odbora OF prevzel vodstvo osvobodilnega boja. Bil je to organ vstaje, vrhovni organ ljudske oblasti in je imel zakonodajno in izvršno oblast. Da bi delo šlo bolj naglo od rok, je imenoval še odbor narodnoosvobodilnega sveta in že prvi dan izdal odlok o mobilizaciji vseh za vojsko sposobnih mož, za civilno prebivalstvo pa je bilo določeno, da je dolžno delati za NOB. 15. septembra je NOS izdal tudi odlok o volitvah narodnoosvobodilnih odborov. Volilna pravica je bila dana vsem državljanom, začenši z 18. letom starosti, torej tudi ženskam, uvedene so bile spet stare občinske meje, odbore so volili prebivalci na občinskih oziroma vaških zborih in v naslednjem mesecu so bili v briškem okrožju izvoljeni vaški pododbori že v kar 23 vaseh, 14. oktobra 1943 pa je bil ustanovljen že okrožni narodni odbor, ki je od 31. oktobra do 15. novembra izpeljal volitve šestih občinskih narodnoosvobodilnih odborov. Okrožni narodnoosvobodilni odbori pa niso bili voljeni, pač pa jih je imenoval NOS. Na Primorskem so bili poleg voljenih odborov v ljudske oblasti tudi terenski, rajonski in okrožni odbori OF, ki so bili podrejeni pokrajinskemu odboru OF in so torej poleg organov oblasti obstajali tudi organi političnega gibanja.

Briško okrožje je zajemalo tedaj slovensko ozemlje na desnem bregu Soče, le da je bila do kapitulacije Italije organizacijska mreža OF razprostrta le na področju goriških Brd in na majhnem delu Beneške Slovenije, ker so poleti 1943 ustanovili tri politično organizacijske karavle z 39 partizani, in sicer eno v Reziji, drugo na Miji, tretja pa je bila na Matajurju. Konec 1943 se je Beneška Slovenija odcepila od briškega okrožja in se osamosvojila.

NOS za Slovensko Primorje je tedaj predstavljal že pravo oblast in se loteval tudi vprašanj agrarne reforme. 21. septembra 1943 je sprejel tudi «odlok o veleposestvih», s katerim je določil razlaščanje veleposestnikov tuje narodnosti in narodnih izdajalcev. Ker pa je veleposest v goriških Brdih predstavljala v tem casu poseben problem, je bilo sklenjeno, naj se zaradi različne etnične strukture posestnikov in tudi kolonov delitev ne izpelje, čeprav so bili veleposestniki že razlaščeni.

Narodnoosvobodilni svet za Slovensko Primorje je v svojem prvem proglasu izrazil tudi voljo primorskega ljudstva po dokončni osvoboditvi in združitvi z drugimi Slovenci. Splošna vstaja je bila praktično že plebiscit za priključitev k Sloveniji in zato je 16. septembra 1943 vrhovni plenum OF proglasil priključitev Primorja k Jugoslaviji, narati pa zajamčil avtonomijo italijanski nacionalni manjšini, živeči na priključenem ozemlju. Ko je drugo zasedanje AVNOJ, konec novembra 1943, priključitev Slovenskega Primorja k ostali Sloveniji potrdilo, je bil NOS na lasten predlog 15. januarja 1944 ukinjen in je njegove posle prevzel pokrajinski odbor OF za Slovensko Primorje. Podobno so se tudi narodnoosvobodilni odbori spojili z ustreznimi odbori OF. 19. februar ja 1944 pa je bil v Črnomlju sprejet sklep o spojitvi NOS za Slovensko Primorje z organi slovenske narodne vlade in v predsedstvo SNOS je bil vključen predstavnik primorskih Slovencev France Bevk.

* *Povzetek iz referata Lide Bezlaj-Krevelove «Razvoj NOB v Brdih in v Beneški Sloveniji po kapitulaciji Italije», ki bo izšel v založbi ZZB iz Nove Gorice in goriškega muzeja v Novi Gorici.*

(Nadaljevanje sledi)

RADIO TELEVIZIJA

TOREK, 2. SEPTEMBRA 1969

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slov. narodne; 12.00 «Pratika»; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški tamburaški ansambel; 17.20 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 «I solisti veneti» iz Padove; 18.50 Havajski motivi; 19.10 M. Serra: «Kadilni hašiša»; 19.25 Saksofonist Col Trane; 19.45 Zbor s Proseka Kontovela «Vasilij Mirk»; 20.00 Šport; 20.30 Rossinijeva opera «Wilhelm Tell»; 21.35 Pogled za kulise.

TRST

12.25 Tretja stran; 13.15 Juke box; 13.35 Tenorist B. Sebastian; 13.50 I. Svevo: Vino generoso; 14.25 Simf. koncert

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 15.30, 17.00, 20.15 Poročila; 7.40 Glasba za dobro jutro; 8.40 Pisana glasba; 9.00 Pod tenikom; 10.00 Happening; 10.45 Trije popevkarji; 11.15 Plošče; 11.30 Današnji pevci; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.10 Prisluhnimo jim skupaj; 14.35 Danes pojo; 16.00 Počitniški vrtiljak; 16.30 Od popevke do popevke; 17.40 Lepe melodije; 18.00 Tretja stran; 18.30 Glasba iz albuma; 19.00 in 20.30 Prenos RL; 20.00 Stare pesmi; 20.10 Orkestri

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje popevke; 9.06 Zvočni trak; 10.05 in 11.00 Ura glasbe; 11.35 Tenorist L. Kozma; 12.05 Kontrapunkt; 14.45 Pesmi z neapeljskega festivala; 16.00 Program za najmlajše; 17.05 Mladina in poletje; 19.13 N. Wiseman: Fabiola; 20.15 Donizettijeva «Lucia di Lamermoor»; 22.25 Nove pesmi.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošča za poletje; 9.05 Zakaj in kako?; 10.00 Radijska priredba; 10.40 Telefonski pogovori; 11.00 Pisan spored; 13.35 Poje Little Tony; 14.00 Juke box; 15.18 Sopranistka Marcella Gianotti; 17.10 Nove pesmi; 18.00 Pisana glasba; 18.20 Poljudna enciklopedija; 19.00 Ping pong; 20.00 S pesmijo na počitnicah; 21.10 Radijska priredba; 22.10 Program z Aznavourjem; 22.40 Rojstvo glasbe; 23.00 Kronike z Juga.

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Skladbe za orkester na pihala; 11.45 Ital komorna glasba; 13.55 Od Monteverdija do Scarlattija; 14.55 Klavirske skladbe: Debussy in Šostakovič; 15.30 Simf. koncert; 17.20 Berger in Schoemberg; 18.15 Gospodarska rubrika; 18.30 Lahka glasba; 18.45 Psihologija dela; 19.15 Vsakovečerni koncert; 20.30 Rimski virtuozi; 21.00 Glasba izven programa; 22.30 Knjižne novosti.

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 8.45 Liszt: Orpheus; 9.15 Polifonija; 10.20 Vzporedna glasba; 11.40 Pianist Cortot; 12.30 Iz Mozartove operne glasbe; 13.15 Na sporedu je Ravel; 13.30 Portret avtorja: Pizzetti; 14.25 R. Vlad: Baletna suita.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 11.00, 14.00, 16.00, 20.30 Poročila; 7.50 Danes za vas; 8.25 Telesna vzgoja; 8.45 Informativna oddaja; 9.08 Operna matineja; 10.05 Počitniško popotovanje; 10.20 «Morda vam bo všeč»; 11.15 Pri vas doma; 13.10 Divertimento in Scherzo; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Slovenske narodne; 14.30 Pri poročajo vam...; 15.05 Skladbe za mladino: Pastirska; 15.20 Lahka glasba; 16.40 Mladi inštrumentalisti; 17.00 Vsak dan za vas; 18.05 Koncert simf. orkestra RTV; 19.15 V torek na svidenje!; 20.00 Lahko noč, otroci!; 20.15 Ansambel Pavla Kosca; 21.00 Shakespeare: «Horacijevo poročilo Fortinbrasu»; 22.00 Parada popevk; 23.15 Mozaik zabavne glasbe; 24.05 Literarni nokturno — Vergil: Bukolika; 24.15 Plesni orkestri in ansambli.

ITAL. TELEVIZIJA

18.15 Program za najmlajše; 19.45 Športni dnevnik in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 L. Fodor in L. Lakatos: L'affare Kubinsky; 22.35 Zapojmo jih še enkrat; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 V iskanju duše Indije; 22.05 Antoine: Il cavalier Tempesta (zaključna oddaja).

JUG. TELEVIZIJA

21.00, 23.15 Poročila; 10.35, 15.45 TV v šoli; 19.00 Grand variete; 19.20 Plesni orkester RTV Zagreb; 19.40 Risanka; 19.45 Po Sloveniji; 20.05 Češka reportaža o Sloveniji; 20.50 Cikcak; 21.35 Muhasto poletje — film; 22.45 Slovo — TV balet.

TURIZEM VZDOLŽ JADRANA

Tudi avgust je bil boljši kot kdajkoli

BEOGRAD, konec avgusta. — Čeprav smo po 15. avgustu imeli celo vrsto dni deževnega, hladnega in sploh grdega vremena, zadnja poročila iz vseh krajev ob Jadranu govore, da je bil tudi avgust, letos, kar zadeva domače in tuje turiste, rekorden. Sicer je res, da nimajo še konkretnih številčnih podatkov, vendar približni računi pravijo, da je obisk letos v avgustu, kljub neugodnemu vremenu, večji kot kdajkoli prej. In to začenši že s Portorožem, kjer je veliko gostov. Podobno je vzdolž vse istrske obale, vse do Medulina pri Pulju.

S področja Makarske riviere poročajo, da je bilo v začetku prejšnjega tedna tam 30.000 turistov, in sicer okoli 20.000 domačih in 11.000 tujih. V primerjavi z lanskim letom je bil torej obisk te riviere kar za 50 odstotkov večji. Hkrati pa se gostinci zavedajo, da bo v prihodnjih dneh veliko turistov zapustilo morje, ker se pač končajo letne počitnice. Vsekakor pa so z letošnjima dvema «vrhunskima mesecema», in sicer z julijem in avgustom, nadvse zadovoljni, ker je bilo na Makarski rivieri v juliju za 23 odstotkov več turistov kot lani, v avgustu pa 50 odst.

(Nadaljevanje na 6. strani)

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Treba bo napeti vse sile, da boste dokončali dolgočasno a donosno delo. Izogibajte se preveč zgovornih znancev.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Skušajte si zagotoviti sodelovanje delovnih tovarišev. Ne izdajajte tajnosti, ki vam jih je zaupal prijatelj.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Vztrajajte pri svojih idejah, ki bodo imele dober odmev. V družinskem okolju ponovno soglasje.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Sprejmite nase tveganje poklica brez pretiravanja. Zdravje odlično.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ne zavračajte opozoril bolj izkušenih oseb. Preden sklenete ljubezensko zvezo, skušajte ugotoviti, kakšen je vaš čut.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Morali se boste sprostiti in razživeti. Pohvala naj vas ne spravi s tira, ker boste sicer deležni kritik.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Začnite s pripravami za delo, ki vam je pri srcu. Proti mladim, ki se ne zavedajo dolžnosti, ni treba biti grob.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Če nočete zaostati za tekmecem, izogibajte se nepremišljenih korakov. Ne širite kroga prijateljev.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Potrebna je pazljivost, da ne pride do preobrata. Uprite se svoji egoistični težnji.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Ugoden dan za pogovore z osebami, ki vam lahko pomagajo pri izboljšanju položaja. Zdravje odlično.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Če hočete urediti vse, ne smete sprejeti novih nalog. Družinski problem bo treba energično rešiti.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) V delovnem okolju bodo zadovoljni z vašim dinamizmom. Ne morete pozabiti na staro ljubezen.

DR. FRAN VATOVEC:

Slovenska in jugoslovanska časniška beseda

14.

Strankarska in *informativna periodična publicistika* pa vzbrstita zlasti na osnovi že omenjenega tiskovnega zakona iz l. 1881. Trojno časniško in časnikarsko izpovednost izluščimo v strankarskem publicističnem toku: *«Srpska zastava»* in pozneje *«Ustavnost»* (1884) propagirata program liberalne stranke; *«Videlo»* se zavzema za politično smer mladokonservativnih naprednjakov zoper Ristićevo liberalno vlado. Reforme terja. *«Samouprava»* in pozneje *«Odjek»* (1884) pa se bojujeta za načela radikalne stranke, odcepka S. *Markovićevega* socialističnega ideološkega kroga.

Informativna periodična publicistika pa si utira pot v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Značilno je za informativne časnike, da si ne prizadevajo potegniti v svoj krog kar največ političnih somišljenikov, temveč kar največ čitateljev. Neogibno dialektična zakonitost: čim bolj se razrašča informativni periodični tisk s snovno razsežnostjo brez meja, tem bolj medlijo strankarsko obarvani časniki.

Razcvit *informativnih časnikov* ima namreč svoje materialno zaledje v *koncentraciji kapitala*. Tu je realno izhodišče za oblikovanje in razmah informativnih časnikov konec prejšnjega stoletja. Uspešno pot si tedaj lahko utirajo le finančno rentabilni časniki. Po svoji zunanji podobi so neodvisni, nevtralni. S tem želijo pridobiti odjemalce. V času med drugo svetovno vojno strežejo ti časniki na splošno fašističnim silam. Izvzeti je tukaj predvsem *«Politiko»*, ki je tedaj umolknila.

Opredelitev *informativnih* časnikov pomeni ločnico v njihovi kategorizaciji. Gre za časnike v obdobju pred rojstvom *«Politike»* in po njem. Informativni časniki v obdobju pred njenim rojstvom kažejo *dvojni obraz*. V prvi kategoriji naletimo na informativne časnike s težiščem na časnikarskem *senzacionalizmu*. Posnemajo obrazec francoskega senzacionalističnega časnikarstva na bedni publicistično kulturni stopnji. Tu gre na primer za *«Male novine»*. Urejeval jih je eden sicer najspretnejših srbskih časnikarjev Pera Todorović. Nadalje za *«Beogradske novine»* z naklado do 50.000 izvodov, *«Večernje novosti»* in *«Mali žurnal»*. V *drugo kategorijo* pa sodijo resnejši informativni časniki kakor na primer *«Jutro»* in *«Pravda»*, dokler se ni opredelila za Jugoslovansko demokratsko stranko. Nadalje *«Štampa»* in zlasti *«Politika»*.

Vsekakor se je prav *«Politika»* vzpela do kvalititnega vrha v srbski časniški publicistiki. Že ob svojem začetku t.j. od 25. januarja l. 1904. Njen pojav pomeni *preokretnico* v srbski periodični publicistiki. Njen ustanovitelj Vladislav *Ribnikar* se je tedaj zavedal, da je srbskemu časnikarstvu potreben sodoben informativen, politično povsem neodvisen dnevnik. Predvsem so bili njeni stolpci zaprti žolčnim osebnim polemičnim spopadkom. V njenem krogu so bili zbrani najboljši srbski pisatelji: kvaliteta sodelavcev. Uredništvo je posvečalo posebno pozornost lepši, pravilni srbščini: kvaliteta izrazja. Njene predelke je predahnil duh visoke kulturne ravni. Tudi je bila tukaj izpeljana prva smotrna organizacija informacijske službe z brzojavnimi poročili in inozemskimi dopisniki. Med drugo svetovno vojno je pretrgala svoje izhajanje. Po koncu vojne je zopet zaživela v novem, svežem publicističnem poletu: kot edini jugoslovanski meščanski dnevnik iz obdobja med obema vojnama.

Nov *zamah* srbske strankarsko obarvane časniške publicistike opažamo namreč prav v času *med obema vojnama* (1918—41). Eksplozija strankarsko opredeljenega političnega življenja je razplamenela tudi pobude v časništvu in časnikarstvu. L. 1918 zaživi *«Samouprava»*, glasilo velesrbske radikalne stranke, pozneje po dveh desetletjih pa dr. M. Stojadinovićeve Jugoslovanske radikalne zajednice. L. 1921 pride na svetlo S. Protićev *«Radikal»*, pozneje glasilo neodvisnih radikalcev. *«Pravda»*, ki je izhajala že pred prvo svetovno vojno, je zaživela med vojno v Solunu (1916—18). Po koncu vojne 1918 je nadaljevala svojo publicistično pot, ki so ji jo začrtali Sokići — trojka bratov časnikarjev. Pozneje se je zavzemala za politično smer meščanske Jugoslovanske demokratske stranke. V krogu l. 1919 poživljenega *«Trgovinskega glasnika»*, glasila mlade generacije so sodelovali publicistično nadarjeni meščanski levičarji. *«Demokratija»* brani politični program nove Jugoslovanske demokratske stranke. Za idejo jugoslovanske republike se ogreva od 1920. leta *«Republika»*, glasilo republikanske stranke.

Med obema vojnama pa je bila posebno značilna vloga dnevnika *«Vremena»*, ki je prišlo prvič na svetlo že v času mladoletnosti kneza Milana. «Vreme» je bilo do l. 1941 malone ves čas režimsko uslužno. V obdobju Stojadinovićevega režima je zaplavalo v profašistične struge. V času fašistične in nacistične okupacije pa se je preimenovalo v *«Novo vreme»*. Zarja svobode ga je odpihnila v pozabljenje.

Tudi na *Hrvatskem* je *politična strankarska opredelitev* vzburkala časniško rast. Dnevnik *«Pozor»* (Zagreb, 1866) pritegu je v prvem obdobju v svoj krog mlado generacijo, nekdanje pristaše ilirstva in celo nekatere madžarofile. Pozneje se je opredelil za *jugoslovansko misel*. V drugem obdobju pa je postal *«Pozor»* glasilo dr. Strossmajerjeve *Narodne stranke*. Značilne so peripetije na njegovi nadaljnji razvojni poti.

Po štirih letih izhajanja je namreč ban Šakčević presekal «Pozorov» življenjski tok. «Pozor» je obležal pod valjarjem banove prepovedi. Pa je spet zaživel l. 1865. Čez leto dni ga oblast spet zaduši. Zateče se na Dunaj: preizkušeno samoobrambno sredstvo. In se preimenuje v *«Novi pozor»*. V Vojni krajini pa so bili tedaj prizanesljivejši tiskovni predpisi. «Novi pozor» smukne zato v Sisak v novi preobleki kot *«Zatočnik»*. Po dveh letih ga oblast ustavi. Njegov časniški naslednik je *«Branik»*. Po zlomu nasilnega režima zloglasnega bana Raucha se je «Branik» lahko preselil v Zagreb. Tu nadaljuje svojo časniško pot kot *«Obzor»*. Leto 1905 presega tradicijo «Obzor» preneha biti glasilo Narodne stranke. Odslej izhaja kot nestrankarski informativni dnevnik v dveh izdajah kot jutranjik in popoldnevnik. Je s svojimi naslovnimi predhodniki *prvi hrvatski dnevnik*. Namenjen je bil predvsem hrvatskim izobražencem. Zaslovel je po Šenovih izvrstnih feljtonih. Zamotana usoda: v 11 letih je bil 500-krat zaplenjen!

Pisana je galerija ostale strankarsko opredeljene hrvatske periodične publicistike. *«Domobran»* je avstrijsko obarvan glasnik *Samostalne stranke*. *«Hrvatske novine»* so glasilo Rauchove režimske *Narodne ustavne stranke*. Publicistika *Stranke prava*: Satirično humoristični časnik *«Zvekan»* (1867), politična revija *«Hervat»* (1868—69) in njena naslednica *«Hervatska»* (1869—71). Razen tega *«Sloboda»* (1878—86), od leta 1884 kot dnevnik *«Hrvatska»*, od 1896 pa kot *«Hrvatska domovina»*. Nadalje *«Hrvatsko pravo»* in *«Starčevićanac»*. *«Hrvatska sloboda»* (1908) pa je osrednje glasilo *«Čiste stranke prava»*. *«Hrvatski pokret»*, od 1905—15 dnevnik, je glasilo *Hrvatsko srbske koalicije*. Zadušil ga je ban Škerlec zaradi pogumnih strokovnih vojnih poročil med prvo svetovno vojno. L. 1916 nadaljuje *«Hrvatska riječ»* publicistično pot «Hrvatskega pokreta». L. 1900 je prišel na svetlo A. Radićev *«Dom»*, (pozneje *«Slobodni dom»*). Od l. 1906 dalje ga ureja Antejev brat Stjepan *Radić* kot glasilo Hrvatske kmetske stranke, med obema vojnama pa *Hrvatske republikanske kmetske stranke*.

Pomembne publicistične pobude so se utrnile v *Dalmaciji*. Osrednja žarišča: *Zadar, Split, Dubrovnik*. Osrednji hrvatski časnik v *Dalmaciji* je zadrski *«Narodni list» (1862—1920)* Natka *Nodila*. Programska smer: združitev s Hrvatsko. Razen tega je vzniknila v Zadru klerikalno usmerjena *«Katolička Dalmacija»* (pred tem «La Dalmazia Cattolica»). V *Splitu* je ugledal l. 1884 beli dan prvi splitski hrvatski dnevnik *«Narod»*, glasilo *liberalnega* izobraženstva. Njegov program nadaljuje *«Jedinstvo»*, pozneje «Naše jedinstvo». L. 1918 se pojavi v Splitu dnevnik *«Nova doba»*. V svojih stolpcih razvija *jugoslov.* ideologijo. Po koncu prve svetovne vojne je postal Split eldorado štirih dnevnikov. V *Dubrovniku* pa je vzplavala l. 1891 na obzorje hrvatskega časniškega tiska *«Crvena Hrvatska»* odličnega časnikarja in publicista Frana *Supila*. Zasloveli so njegovi izvrstni uvodniki. Ob preselitvi na Reko je urejeval dnevnik *«Hrvatsko slogo»*, pozneje *«Novi list»* oz. *«Riječki novi list»*, ki je umolknil ob izbruhu prve svetovne vojne. Mnogi so ocenili Supilov dnevnik kot tedaj najvplivnejši hrvatski časnik.

V obdobju *monarho-fašistične diktature*, ko je usahnila vsa legalna opozicijska publicistika, sta izšla v Zagrebu nova dnevnika: *«Hrvatska straža»* kot glasilo klerikalne stranke, ter *«Hrvatski dnevnik»*, glasilo Hrvatske kmetske stranke.

Kakor v Srbiji, se je tudi na Hrvatskem razcvela strankarsko neodvisna *informativna* časniška publicistika. Nove, sodobnejše oblike časnikarskega dela zaživijo ob sočasni smotrni krepitvi tehnične osnove. Materialno izhodišče na zagrebškem publicističnem tržišču predstavljata dva časniška koncerna: *Tipografija* in *Jugoštampa*. V *Tipografiji* so imeli večino delnic v svojih rokah židje in prostozidarji.

(Nadaljevanje sledi)

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 25,7, najnižja 19,9, ob 19. uri 24,4 stop., zračni tlak 1020,3 pada, veter 4 km/h severozahodnik, vlaga 72%, nebo 5/10 pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 23 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 2. septembra
STEFAN
Sonce vzide ob 6.27 in zatone ob 19.42 — Dolžina dneva 13.15 — Luna vzide ob 22.12 in zatone ob 13.35
Jutri, SREDA, 3. septembra
DORA

V NEDELJO POPOLDNE NA KONTOVELU

Lepa proslava 80-letnice društva «Danica» z odkritjem spominske plošče Jaki Štoku

Slavnostni govor je imel kontovelski rojak Bogomil Gerlanc - Nastopila sta zbora iz Brežic in «Vasilij Mirk» ter proseška godba na pihala

V nedeljo popoldne so na Kontovelu v društveni gostilni «Pri pilju» proslavili 80-letnico ustanovitve pevskega zbora društva «Danica» in odkrili spominsko ploščo njegovemu ustanovitelju in dolgoletnemu voditelju Jaki Štoki.

Pod košatimi drevesi, ki krasijo kontovelski prosvetni in gospodarski hram, se je v popoldanskih urah zbrala velika množica, med katero je bilo precejšnje število starejših ljudi, ki so v mladih letih aktivno sodelovali v pevskem društvu «Danica» in pri Ljudskem odru. Pa tudi mladine ni manjkalo, saj je vestno sodelovala pri organizaciji prireditve in sporedu.

Prireditev je začela domačinka Vesela Starc. Oblečena v narodno nošo, je prisotne pozdravila s preprostimi, a zato tem bolj prisrčnimi besedami. Še posebno se je zahvalila tovarišu Bogomilu Gerlancu, ki je s svojim sodelovanjem pripomogel pri izdaji brošure, katero je izdalo prosvetno društvo Prosek-Kontovel ob tem prosvetnem jubileju. Spomnila se je na nedavno umrlega člana društva, kulturno-prosvetnega delavca in borca za pravice sloven-

Slavnostni govornik Bogomil Gerlanc

skega ljudstva Franca Štoko, zahvalila se je tudi pevskemu zboru PD Svoboda «Bratje Milavci» iz Brežic, pevskemu zboru «Vasilij Mirk» in godbi na pihala s Proseka, nato pa je najavila odkritje spominske plošče Jaki Štoki, ustanovitelju pevskega društva «Danica» in kasneje tudi Gospodarskega društva. Ob ploskanju prisotnega občinstva je čast odkritja plošče na pročelju društvene gostilne pripadla enemu najstarejših članov «Danice», Andreju Danevu.

Sledil je kulturni program z nastopom pevskega zbora «Vasilij Mirk», ki je zapel pet pesmi. Pod vodstvom Ignacija Ote je začel z Vrabčevo Zdravico, nato pa so sledile še Žabe, O le mamka, Fatiše kolo in na koncu je zapel zbor še Simonettijevo Podgorski mornarji. Sledil je pevski zbor iz Brežic. Preden je začel izvajati svoj program, je spregovoril v imenu PD Brežice predsednik Ludvik Meteljko, ki je prisotne toplo pozdravil in dejal, da smo si vsi Slovenci bratje in sestre, ne glede na to kje živimo, kajti slovenska govorica nas povezuje in nam daje moč medsebojnega sodelovanja, ki ne pozna državnih meja in ne oddaljenosti. Čeprav živijo prebivalci Kontovela in Bre-

Ludvik Metelko, predstavnik društva «Svoboda» iz Brežic med pozdravnim nagovorom

žic vsak v svojem okolju in govorijo vsak svoje narečje, jih veže slovenska pesem. Medsebojno delovanje in obiski pa še bolj utrjujejo bratske vezi in hranijo ljubezen do skupne slovenske domovine.

Brežiški moški pevski zbor pod vodstvom pevovodje Franca Baškoviča je začel s pesmijo Triglav moj dom, nato pa je zapel še kakih deset pesmi, med katerimi Pesem o svobodi, Nagelj, Smrt v Brdih, Mati piše pismo belo, Sem fantič z zelenega Štajerskega, Svetlo sonce se je skrilo, Škrjanček, Vinska in Jaz bi rad rdečih rož.

Po prvi, z velikim navdušenjem sprejeti pesmi, je imel slavnostni govor tov. Bogomil Gerlanc. V svojem govoru je spomnil prisotne na težke čase, ki jih je moralo prebiti društvo «Danica» in obenem prikazal osebnost njegovega ustanovitelja. Obrazložil je kako so «črne srajce» skušale zaman zatreti slovensko besedo in kako so se temu uprli prav s prosvetno dejavnostjo vsi Kontovelci in Prosečani. Tudi Ljudski oder je bil znan v več krajih naše domovine in glavna zasluga za vse to pripada prav Jaki Štoki. Ob tem se je dotaknil tudi toponomastičnega vprašanja in dejal: «Predlagam Vam, da bi se imenoval naš Križec po znanem slovenskem pesniku Antonu Aškercu, ki je bival dva meseca v naši vasi. In prav ta pesnik je v svojih delih opeval stare kmečke upore in zahteval pravice v svoji pesmi «Boj pri Brežicah» in v «Baladi o Čožotih.»

«Zato vas z velikim veseljem — je nadaljeval govornik — vidim danes, dragi Kontovelci po tolikih letih zbrane skupaj z rojaki iz Brežic, ki so bili deležni prav tako kot vi pozornosti s strani našega velikega pesnika.» Po citiranju nekaterih verzov je govornik nadaljeval:

«Zares so črni dnevi za nami. Vendar nismo vsi 'pod streho hiše ene', kakor je napisal in želel naš goriški slavček. Toda zavedati se moramo vedno in povsod, 'da smo eno', da nas vežejo v eno beseda, preteklost, sedanjost in tudi bodočnost, ki bo naša in nam zvesta, kakor bomo mi sami zvesti preteklosti.»

Potem ko je Gerlanc omenil kako so mnogi Kontovelci žrtvovali svoje življenje v narodnoosvobodilni vojni, je svoj govor zaključil takole: «Vsi mi moramo ostati zvesti narodnemu izročilu in gojiti v naši šoli, v naših društvih, v naših knjižnicah, povsod, naš duh, našo misel, naš ponos, saj le tako bomo v očeh nas samih in v očeh tujih narodov veljali to, kar velja danes v svetu človek velikega naroda. V tem znamenju naj bi Kontovel nadaljeval, širil in nenehno poglabljal svoje prosvetno življenje, iz katerega je zrasla in morata rasti naša zavest in ponos.»

Po končanem govoru in potem, ko je pevski zbor iz Brežic dokončal svoje izvajanje, sta oba zbora (brežiški in Vasilij Mirk) skupaj zapela pesem «Planinska».

Ko je predsednik brežiškega pevskega zbora pozdravil na koncu Kontovelce, je v imenu svojega PD izročil v spomin PD Prosek-Kontovel sliko akad. slikarja Kuglerja. Nato je nadaljevala kulturni spored godba na pihala s Proseka, ki je pod vodstvom Andreja Daneva zaigrala skladbe: «Pomladansko prebujanje», «Kraus apertur», «Praznik na deželi» in zaključila spored z znano in priljubljeno «Buči, buči morje Adrijansko».

Nazadnje je zaželela vsem prisotnim svidenje spet na Kontovelu Vesela Starc in sporočila, da bodo verjetno prihodnje leto v poletnih mesecih priredili spet veliko slavje, ko bodo otvorili športno igrišče in tudi s tem nadaljevali delo, ki so ga začrtali pred 80 leti njihovi dedje in babice.

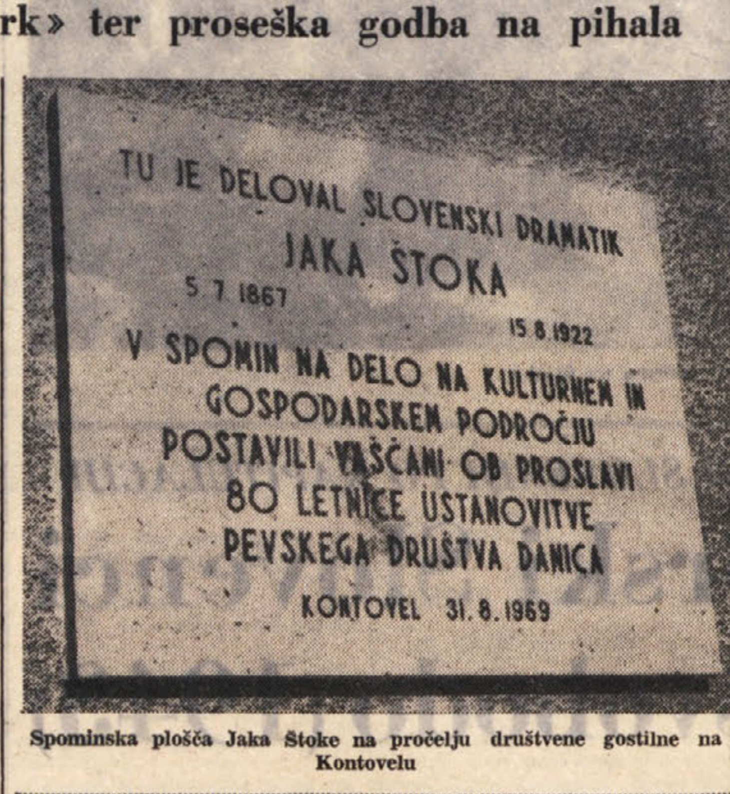

Spominska plošča Jaka Štoke na pročelju društvene gostilne na Kontovelu

SESTANEK S TOPONOMASTIČNO KOMISIJO

Pri Banih naj nosijo ulice imena Matije Bana in heroja M. Bračiča

Ostale pa po padlem borcu Milkoviču, interniranců Vidauu, Bazoviški in Gubčevi brigadi in še druge z domačimi ledinskimi imeni

«Ta zemlja je naša, naši dedje so jo z znojem in krvjo pojili. Zato jo mi ljubimo, čeprav gledamo z grenkobo v srcu, kako se postopoma utapljamo v neko tiho asimilacijo, ki bi se lahko preprečila, če bi se upoštevale naše pravične zahteve.

Spoštovanje manjšinskega naroda in njegove kulture bi moralo biti v ponos državi, ki mu vlada.»

S temi občutenimi in hkrati preprostimi stavki je Tončka Vidau v imenu prebivalstva pozdravila člane toponomastične komisije, ki so se udeležili včerajšnjega, tokrat že devetega sestanka, pri Banih.

Omeniti moramo važno trditev, ki jo je izrekel odbornik Ceschia v svojem pozdravu. Dejal je namreč, da «je treba urediti kopico toponomastičnih vprašanj tudi v mestnem središču». Po njegovem pozdravu so vaščani orisali svoje predloge. V prvi vrsti naj bi se ena izmed glavnih ulic v vasi poimenovala po ustanovitelju vasi, Matiji Banu. V razpravi, ki je sledila predlogu, je bilo izraženo tudi mnenje, da bi morala občinska komisija ugotoviti zgodovinski izvor imena vasi, ga opredeliti in končno to ime tudi spoštovati. Trenutno se namreč ime vasi «Bani» piše na tri različne načine. Pri tem je bila ponovljena zahteva, naj bo napis pred vasjo dvojezičen.

Drugi predlogi pa so sledeči: poleg Ul. Bazoviške brigade (cesta v Bazovico) bi pri Banih bile «Pot v bržinke», «Ogradice» Ul. Gubčeve brigade, «Pri stajah», «Zavod», «Nad baladučko». Ena izmed ulic naj bi se poimenovala po padlemu borcu, domačinu Romanu Milkoviču, druga po Pavlu Vidauu, ki je umrl v nemškem koncentracijskem taborišču v Natzweilerju, tretja pa po narodnem heroju, padlemu komandantu XIV. divizije Mirku Bračiču, ki se je rodil v Trstu v letu 1915.

V razpravo je poseglo več vaščanov, med temi Just Hrevatin, Kocman in drugi. Slednji je n. pr. zahteval, naj se v toponomastično komisijo vključi slovenski strokovnjak za zgodovino in narodopisje. Na odgovor odbornika Ceschie, ki je dejal, da bodo zadevo pač preučili je domačin pikro pripomnil, da se bo to verjetno zgodilo, ko bodo ulice še vse poimenovane in strokovnjak ne bo več potreben.

Na zadnjo trditev odbornik Ceschia ni odgovoril.

Umrl je za posledicami padca

Za posledicami hudih telesnih poškodb je po mesec dni dolgi agoniji preminil v nedeljo zvečer na nevrokirurškem oddelku splošne bolnišnice Fernando Gasperini, 48-letni upokojenec iz Ulice Sergio Forti št. 62. Moški je namreč 31. julija postal žrtev nesrečnega padca na gradbišču na Furlanski cesti, približno 70 metrov od jugoslovanskega konzulata. Pri padcu se je hudo udaril v glavo ter si verjetno, kot so izjavili zdravniki nevrokirurškega oddelka, prebil lobanjo. Dejstvo je, da so tistega dne pripeljali nesrečnega upokojenca z vso brzino z reševalnim avtomobilom v splošno bolnišnico. Ponesrečenec je bil tedaj v nezavesti, zato sta pojasnila o nesreči dala njegova 48-letna žena Giustina Susselj in njegov bivši delovni tovariš Boris Cuk iz Ulice Antonio Ive št. 2.

Gasperini je bil namreč vrsto let, do svoje upokojitve, uslužbenec gradbenega podjetja «Alberi», ki je tistega usodnega dne opravljalo zaključna dela na poslopju ob jugoslovanskem konzulatu. Kot je to storil pogostokrat, se je tudi 31. julija popoldne odpravil k poslopju v gradnji, da bi se nekoliko zadržal s svojimi bivšimi delovnimi tovariši in jih opazoval pri njihovem delu. Da bi laže opazoval to delo, (delavci so namreč pleskali zunanje zidove), se je povzpel na nekaj metrov visoko leseno lestev. Pri tem pa je iz neznanih razlogov izgubil ravnotežje in padel na tla, z glavo pa zadel ob cementni tlak. Nekateri pravijo, da mu je najbrž nenadoma postalo slabo, še bolj verjetno pa je, da se mu je zdrsnilo in se je opotekel. Boris Cuk je bil ob trenutku nesreče prvi pri njem in je tudi obvestil osebje Rdečega križa. Povedal je, da je Gasperini krvavel iz levega ušesa in da se mu je zdelo to slabo znamenje. Cuk in pozneje zdravniki v bolnišnici pa se na žalost niso zmotili v svojih neprijetnih slutnjah, kajti Gasperinijevo zdravstveno stanje ni ves mesec pokazalo nikakršnega izboljšanja. Nasprotno, v nedeljo se je tako poslabšalo, da je Gasperini okrog 20. ure za vselej zatisnil oči.

V nedeljo, 7. septembra ob 15.30 bo pred spomenikom na nekdanjem strelišču pri Bazovici svečanost ob 39. obletnici ustrelitve bazoviških junakov. 6. septembra, na dan obletnice ustrelitve, pa se bomo ob 17. uri poklonili štirim mučenikom pri njihovem grobu na pokopališču pri Sv. Ani.

Odbor

ZASEDANJE O ORGANIZACIJI PREVOZOV V EGS

Stroški za vzdrževanje cest niso pravično porazdeljeni

Tako je poudaril v svojem predavanju strokovnjak dr. J. Verbos

V okviru X. mednarodnega zasedanja o organizaciji prevozov v Evropski gospodarski skupnosti je včeraj predaval glavni tajnik na ministrstvu za promet v Bruslju dr. J. Vrebos. Drugi najavljen predavatelj, zahodnonemški strokovnjak dr. R. Beine, je izostal zaradi bolezni.

Dr. Vrebos je razvil temo o srednjem in dolgoročnem razvoju cestnega prometa v Evropi. Dejal je, da gradnja ceste in njihovo vzdrževanje pomenita v bistvu korist za vsakega koristnika ustreznih storitev. Gradnja in vzdrževanje cest sta povezani s precejšnjimi stroški, ti pa niso pravično porazdeljeni med koristniki omrežja. Po eni strani se ti stroški krijejo z izkupičkom cestnin na avtocestah, po drugi pa z dohodki od posebnih davčnih postavk. Ta mehanizem pa je nepopoln in zato so bremena za gradnjo in vzdrževanje cest nesorazmerno porazdeljena med posameznimi vozili oziroma vektorji.

Ekonomska politika, ki jo zasleduje in izvaja vodstvo EGS, pa gre danes tudi za tem, da opravi na tem področju primerno reformo, tako da bodo bremena povezana z izkoriščanjem cest, pravičneje porazdeljena med koristniki. Vodstvo EGS pa se v pogledu prevozov ukvarja še s številnimi drugimi vprašanji, o katerih je bilo tudi že govora na tržaškem zasedanju, in o katerih zato ne kaže ponovno poročati na tem mestu. Glede samih cestnih prevozov pa je govornik dodal, da se je to področje svoj čas razvilo popolnoma svobodno: vsak, ki si je to želel, je lahko postal avtoprevoznik, če je seveda le imel predvidena svojstva, in šele v zadnjem času so začela imeti težo tudi druge vrednote kot so profesionalna sposobnost, moralnost, ugled in finančna podlaga.

Veliko vprašanje je pa še odprto glede teže in razsežnosti vozil v prometu. V vodstvu EGS se vodijo o tem vprašanju že dalj časa živahne razprave, ki izhajajo predvsem iz osnovnega konflikta med težnjo avtoprevoznikov, ki bi radi postavili na ceste čedalje večja in težja vozila, in vzdrževalci omrežja, ki vidijo v težkih tovornjakih glavnega krivca za naraščajoče vzdrževalne stroške.

Avtoprevoznikom se je v zadnjih letih znatno olajšalo poslovanje v okviru sporazuma TIR (Transports Internationaux Routiers) in z ustanovitvijo posebnih postajališč za tovornjake ob večjih mestih. Današnji cestni velikani namreč ne morejo zapeljati v mestna središča, zato so zanje pripravili posebna parkirišča ob robu mest, da na njih lahko pretovarjajo blago. Stroški za vzdrževanje teh parkirišč, ki so opremljena tudi z napravami za razne storitve, pa se seveda porazdelijo na ves prepeljan tovor.

Odbornik Stopper se jutri vrne iz ZDA

Te dni se konča potovanje deželnega odbornika za delo in gospodarsko načrtovanje Stopperja po ZDA, kamor je šel na povabilo zunanjega ministrstva kot gost ameriške vlade. Po New Yorku in Bostonu se je Stopper ustavil v Washingtonu, kjer se je pogovarjal z voditelji urada za italijanske zadeve pri zunanjem ministrstvu in z italijanskim veleposlanikom v ZDA Ortono. Z ameriškim ministrom za delo je razpravljal o zaposlitvi mladine, o strokovnem usposabljanju in socialnem skrbstvu, navezal pa je tudi stike z voditelji sindikata AFL-CIO.

V Chicagu so ga sprejele pristaniške oblasti, ki so ga spremljale na ogledu naprav, katere so zelo sodobne. Izročil jim je plaketo o prijateljstvu, ki jo je poslala tržaška pristaniška ustanova. Bil je tudi gost v šoli za vajence v nekem velikem ameriškem industrijskem podjetju v Chicagu. Še posebno prisrčno ga je sprejel župan v San Franciscu, ki je italijanskega izvora. Pri tem je Stopper ugotovil, da je San Francisco hkrati občina in pokrajina ter da pokrajinski svet deluje hkrati kot občinski svet. V Berkeleyu si je ogledal kalifornijsko univerzo, kjer je izročil plaketo tržaške univerze. Stopper je bil tudi v New Orleansu in v Cape Kennedyju, kjer si je ogledal raketna izstrelišča. Ustavil se bo še v New Yorku, jutri pa se bo vrnil z letalom v Evropo.

Zaključeni «študijski dnevi» v Dragi

V Dragi so se v nedeljo zaključili letošnji študijski dnevi Društva slovenskih izobražencev. Škofijski kancler v Gorici msgr. Rudolf Klinec je imel prvo predavanje o temi: «Manjšinski problem v luči naravnega prava in krščanske etike». Predavatelj je analitično osvetlil osnovne pravice, ki pripadajo manjšinam po naravnem pravu, ne glede na napisane pogodbe ali postave. Manjšinski problem, ki se je za nas pričel leta 1866, ko je Beneška Slovenija prišla pod Italijo, je krščanska etika v teoriji že zdavnaj ugodno rešila. Žal pa razne človeške slabosti, katerih niso imuni niti nekateri cerkveni dostojanstveniki, še vedno zadržujejo uresničitev teoretičnih predpostavk. Pravica do lastnega jezika, do lastne kulture in drugih narodnih dobrin nam je zajamčena po naravnem pravu; tako tudi pravica do ozemlja, na katerem živimo, saj si brez ozemeljske osnove manjšine sploh ne moremo zamišljati. Govornik je še naglasil, da je treba imeti manjšine kot vmesno telo med občestvom posameznikov in državo, z zakonodajnimi ukrepi pa ji je treba zagotoviti še večje pravice kakor večinskemu narodu. To bi ne bil nikakršen privilegij za manjšino, temveč le dejanje pravičnosti, saj se mora manjšina kljub svoji trhlosti boriti z večjimi težavami kakor večinski narod.

Drago Klemenčič, odgovorni urednik lista «Družina» v Ljubljani je nato predaval o današnjem verskem stanju v Sloveniji in v tem okviru nanizal vrsto zanimivih pokazateljev o najbolj zgovornih znakih vernosti v sosedni republiki. Odnosi med Cerkvijo in državo, je še naglasil D. Klemenčič, ki so bili ob koncu vojne napeti, ker so Cerkev obremenjevala po eni strani obširna posestva in po drugi grehi nekaterih njenih pripadnikov, so se ob lojalnem sodelovanju začeli polagoma izboljševati, kar je bilo občutiti zlasti po letu 1966, to je po podpisu protokola med Beogradom in Vatikanom in po Rankovićevem umiku s politične pozornice. Danes je v Sloveniji verska svoboda znatno širša kakor bi mogli soditi po pisanih zakonih, so pa tudi vprašanja, ki še čakajo na rešitev.

Sledila je razprava o vprašanju: «Kakšno pot naj izbirajo Slovenci za svojo ohranitev in za najboljšo mednarodno uveljavitev». Na to vprašanje, ki mu res ne kaže odrekati zahtevnosti, so skušali odgovoriti trije govorniki: prof. Boris Pahor, inž. Dušan Nendl iz Aachna in Franc Jeza. Boris Pahor je razvil svoje mnenje, da se moramo Slovenci najprej otresti od zgodovinskih dogodkov vcepljene bojazljivosti, zaradi katere se nam — po njegovem — le redko posreči, da zavzamemo moško razmerje do zgodovine, kakor se je na primer zgodilo za časa druge svetovne vojne. Za uspešno uveljavitev v mednarodni areni pa moramo predvsem glasno opozarjati nase, in sicer kot suveren narod, in izoblikovati iz svoje srede vodilni kader vplivnih razumnikov. Inž. Nendl je izrazil mnenje, da ne smemo čakati na to, da nas bodo drugi narodi priznali, ampak da se moramo sami boriti za svoj obstoj in uveljavitev, in sicer na osnovi popolne enakopravnosti z drugimi narodi in v sodelovanju z vsemi ljudstvi. Tudi inž. Nendl pa je glede političnega značaja Slovencev mnenja, da je revno ter da je naša narodnopolitična vzgoja pomanjkljiva. Časnikar Fr. Jeza pa je ponovil tezo, da se bomo Slovenci lahko uveljavili v svetu le kot samostojen narod v lastni državi, in s tega osnovnega stališča izvajal ustrezne konsekvence.

Zaradi ekstremistično izbranega izhodišča pa so se njegovi pogledi na zgodovinsko vlogo Slovencev v današnjem času in v prihodnosti začeli med izvajanjem groteskno barvati in so zato povsem zdrsnili z ravni, kakršno zahteva zasedanje, ki naj bo študijsko, tj. kritično in tudi polemično, a vendar in predvsem resno.

Sledila je diskusija, v katero so posegli nekateri prisotni, ki pa se v glavnem niso dotaknili osnovnih tem zasedanja, ampak le nekaterih obrobnih vprašanj, čeprav je bila snov izredno vabljiva.

PRED ZAČETKOM NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

SLOVENSKI OTROK V SLOVENSKO ŠOLO!

Včeraj so se začeli popravni izpiti in vpisovanje v osnovno šolo

Novo šolsko leto 1969-1970 že trka na vrata. Včeraj se je začelo vpisovanje otrok v osnovno šolo, nadaljuje se vpisovanje v srednje in višje srednje šole, včeraj pa so začeli razredni popravni izpiti na srednjih in višjih srednjih šolah.

Po uvedbi reforme o zrelostnih izpitih letos ne bomo imeli zrelostnih izpitov v jesenskem roku. Kakor smo že poročali, je na slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu uspešno opravilo veliko maturo skupno 82 dijakov, padlo pa jih je devet. Na višjih srednjih šolah je uspešno zaključilo šolsko leto 200 dijakov, 93 jih ima popravne izpite, 8 pa je bilo odklonjenih. Te dni mora torej polagati razredne izpite 93 dijakov na slovenskih višjih srednjih šolah. Vsem želimo, da bi jih uspešno opravili in lahko nadaljevali šolanje. Srednjo šolo so uspešno zaključili 203 dijaki, 3 pa so padli.

Zdaj je najbolj važno vpisovanje otrok v osnovno šolo, zlasti v I. razred osnovne šole. Še vedno, vedno bolj velja geslo: Slovenski otrok spada v slovensko šolo! Pred začetkom vsakega šolskega leta poudarjamo, da je dolžnost slovenskih staršev, da svojega otroka vpišejo v slovensko šolo. To je dolžnost do otroka samega in do naroda, kateremu pripadajo. Ob raznih prilikah in na raznih mestih večkrat lahko slišimo pritožbe in opravičila: «Moji starši so Slovenci, jaz pa slovenščine ne znam, ker me niso poslali v slovensko šolo. Zdaj bi mi zelo koristila.» Slovenske slovnice za Italijane ni moč dobiti nikjer, dokler ne izide nova. Marsikateri Italijan, ki je že dorasel, ima družino, posel ali trgovino, se zdaj uči slovenščine. V časopisih pogostoma vidimo male oglase: «Iščemo uradnico, uradnika, nameščenca itd., ki obvlada slovenščino.» Taka povpraševanja, tudi za boljše službe, pa ne prihajajo samo iz Trsta.

Dolžnost staršev do svojega otroka! Da jim ne bo očital, ko bo dorasel in si iskal primerno zaposlitev! Da ne bo moral zatajiti samega sebe.

Dolžnost do svojega otroka! Da se bomo ohranili in uspešneje borili za svoje pravice. Da se bomo kulturno, socialno in gospodarsko uveljavljali in napredovali. Da ne bomo imeli odpadnikov in janičarjev, ki so bili in bodo največji sovražniki in škodljivci v časih najhujših preizkušenj in težav.

Z veseljem ugotavljamo, da so vedno bolj redki primeri slovenskih staršev, ki ne vpišejo svojega otroka v slovensko šolo, so pa bolj očitni in kričeči.

Gre nam za vsakega poedinca, ker smo pač manjšina, za vsakega učenca. Kdor se zaveda in je opravil svojo dolžnost, naj z lepo, prijazno besedo prepriča prijatelja, ali znanca, ki je še v dvomu, še negotov, ali je celo že sklenil, da ne bo svojega otroka vpisal v slovensko šolo. Opravil bo koristno delo. Ko bo prijateljev otrok dorasel, mu bo hvaležen.

Posredovanje dežele za namestitev poštnih uslužbencev v Trstu

V preteklih dneh je imelo pokrajinsko tajništvo italijanske zveze poštnih uslužbencev CGIL pogovore z deželnim odbornikom za delo, katerému je orisalo resno vprašanje zaposlitve 70 Tržačanov ki so zmagali na natečaju poštne uprave in ki jih hočejo sedaj poslati v službo v druga mesta, čeprav primanjkuje tu pismonoš.

Deželno odborništvo za delo je zagotovilo, da se bo zanimalo pri poštnem ministrstvu, da ne bi premestili Tržačanov v Milan in Benetke, marveč da bi jih zaposlili v Trstu zaradi velikega pomanjkanja osebja. Zatem je odborništvo takoj poslalo na omenjeno ministrstvo najprej brzojavko, nato pa pismo, v katerem je obrazložilo nujnost, da se ti Tržačani dodelijo tržaškemu poštnemu ravnateljstvu.

Šolske vesti

Ravnateljstvo državnega trgovskega tehničnega zavoda «Žiga Zois» v Trstu, Strada di Guardiella 13, obvešča, da so se začeli popravni izpiti dne 1. septembra s pismeno nalogo iz slovenščine. Razpored pismenih izpitov je objavljen na oglasni deski zavoda.

Vpisovanja za šolsko leto 1969/70 so vsak dan od 10. do 12. ure in se bodo zaključila 20. septembra. Informacije v tajništvu zavoda.

* * *

Ravnateljstvo državne srednje šole «Fran Erjavec» v Trstu (Rojan) obvešča, da so se začeli popravni izpiti 1. septembra t.l. Razpored pismenih in ustnih izpitov je na šolski oglasni deski. Vpisovanje za šolsko leto 1969/70 je vsak dan od 9. do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo državnega znanstvenega liceja «France Prešeren» sporoča, da so se začeli vsi popravni izpiti v jesenskem izpitnem roku šolskega leta 1968/69 na znanstvenem liceju, višji gimnaziji in klasičnem liceju **dne 1. septembra 1969 ob 8.30 s pismeno nalogo iz slovenščine.**

* * *

Ravnateljstvo državne srednje šole «Fran Levstik» na Proseku sporoča, da so se začeli popravni izpiti 1. septembra. Vpisovanje za šolsko leto 1969-70 je vsak dan do vključno 25. septembra.

* * *

Ravnateljstvo državnega učiteljišča «A. M. Slomšek» v Trstu, Ulica Caravaggio 4, obvešča, da so se začeli popravni izpiti dne 1. septembra s pismeno nalogo iz slovenščine. Razpored pismenih izpitov je objavljen na oglasni deski zavoda.

Vpisovanja za šolsko leto 1969-70 so vsak dan od 10. do 12. ure in se bodo zaključila 20. septembra. Informacije v tajništvu zavoda.

* * *

Vpisovanje v otroške vrtce. Vodstvo ONAIRC sporoča, da bo vpisovanje novih otrok v njegove otroške vrtce ter potrditev, da bodo otroci, ki so že hodili v vrtec, nadaljevali obiskovanje vrtca, od 22. do 25. septembra vsak dan od 8.30 do 12. ure. Prinesti je treba rojstne liste in zdravstvena spričevala.

* * *

Ravnateljstvo državnega znanstvenega liceja «France Prešeren» sporoča, da se vrši vpisovanje v vse razrede znanstvenega liceja, višje gimnazije in klasičnega liceja vsak dan od 10. do 12. ure do vključno 25. septembra 1969.

* * *

Tajništvo osnovne šole na Katinari sporoča, da se je pričelo vpisovanje, ki poteka vsak dan od 9. do 12. ure.

Razpis za prijave v slovenski dijaški dom

1. Dijaki in dijakinje, ki nameravajo vstopiti v šolskem letu 1969-1970 v Slovenski dijaški dom v Trstu kot redni ali zunanji gojenci morajo vložiti prošnjo za sprejem na posebnih tiskovinah, ki jih dobijo pri upravi Slovenskega dijaškega doma v Ulici Ginnastica št. 72 ali Campo S. Luigi 11 (avtobusa štev. 25 in 26) ali pri Podpornem društvu Dijaška matica v Ul. Geppa 9/II (pri SPZ)

2. Prošnje za sprejem v Dijaški dom se sprejemajo neprekinjeno do izpolnitve vseh razpoložljivih mest.

3. Dijaki, ki niso v gmotnem položaju, da bi plačevali celotno vzdrževalnino, naj vložijo pri Podpornem društvu Dijaška matica posebno prošnjo.

4. Vsa druga pojasnila in navodila prejmejo prosilci pri naslovih navedenih v točki štev. 1 ali po telefonu štev. 93-167 (Slovenski dijaški dom)

RESOLUCIJA SINDIKATA DEŽELNIH USLUŽBENCEV CGIL

Zahteva po ureditvi staleža, plač odpravnin in zdravstvene oskrbe

Zlonamerne vesti o prejemkih deželnih uslužbencev

Po objavi daljše spomenice deželnih uslužbencev, članov sindikalne zveze CISL je tudi CGIL zavzela svoje stališče, ki ga je izrazila v daljši resoluciji, v kateri poziva predvsem k enotnemu nastopu in zahteva, naj deželna uprava nemudoma reši vsaj bistvena vprašanja, ki zadevajo notranjo ureditev (organik), zdravniško oskrbo, vprašanje posojilnic in drugih oblik podpore.

Tajništvo sindikata deželnih uslužbencev CGIL zavrača nato govorice, ki jih zlonamerno širijo zainteresirani krogi in pretirano napihujejo višino prejemkov, ki naj bi jih dobivali deželni uslužbenci. V resnici so to prejemki majhnega dela visokih funkcionarjev, trdi resolucija CGIL, ne pa velike večine uradnikov.

Sindikat CGIL napoveduje nato, da bo v najkrajšem času objavil primerjalne razpredelnice s plačami deželnih uradnikov in uradnikov iste kvalifikacije v javnih upravah, državnih uradih ali na občini. Izkazalo se bo, trdi resolucija, da so deželni uslužbenci slabše plačani, čeprav se o njih govori tudi v deželnem svetu, medtem ko tega nihče ne očita drugim.

Poleg te pobude pa napoveduje sindikat CGIL tudi sklicanje splošne skupščine deželnih uradnikov, na kateri bo predložen načrt sindikalnih akcij, s katerimi bodo ti začeli v najkrajšem času, če osnovne zahteve ne bodo sprejete.

Osnovne zahteve pa so sledeče: ureditev plač, pri čemer je treba ugotoviti sestavo organika in sorazmerno določiti višino plač; odpravnina in zdravniška oskrba v drugih pokrajinah: Gorici, Vidmu in Pordenonu, kjer morajo deželni uslužbenci iz svojega žepa plačevati zdravniške preglede, ker jim te pravice niso priznali, z izjemo uradnikov, ki žive v Trstu.

Ustanoviti se mora tudi posojilnica za nakup stanovanj. Pri tem poudarja resolucija CGIL, da je sindikalna zveza predložila deželnemu svetu zakon o tem in da je zaspal v predalu kakeka birokrata.

Izleti

Prosvetno društvo iz Boršta priredi 7. t.m. izlet v Beneško Slovenijo. Vpisujejo vaški zastopniki, vse do četrtka, 4. t.m.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Franca Stoke daruje družina Gregorič - Morassut 1000 lir za prosvetno društvo Ivan Cankar in 1000 lir za športno združenje Bor. V počastitev spomina pok. Marčela Jamnika daruje njegova mati 3000 lir za Zvezo vojnih invalidov NOV. Družina Ostrouška daruje v počastitev spomina dr. Edka Križniča 5000 lir za športno društvo Polet - Opčine.

V spomin pok. Franca Stoke daruje družina Cerne Jankovič 3000 lir za Dijaško matico. V počastitev spomina tov. Franca Stoke daruje Mili Berginc 1000 lir za P.d. Ivan Cankar.

«Orlando Furioso» na Trgu Unità

Drevi ob 21. uri bo na Trgu Unità prva predstava «Orlanda Furiosa», in sicer na pobudo tržaške občine, letoviščarske ustanove in Teatro Stabile. Predstava bo brezplačna. Pesnitev je predelal v igro Edoardo Sanguinetti. Zrežiral jo je Luca Ronconi, nastopilo pa bo 40 igralcev, ki bodo hkrati igrali v štirih glavnih dogodivščinah, v katere se lahko razdeli Ariostova pesnitev: ljubezenski splet med Angelico in Medorom, bitke Orlanda s prikaznimi, čudovite dogodivščine Astolfa in obleganje Pariza.

Za to predstavo ni vstopnic niti sedežev. Gledalci se bodo lahko sprehajali na prostoru med ograjo in bodo lahko sledili poljubni zgodbi izmed štirih, ki jih bodo hkrati uprizarjali. Igro bodo ponovili tudi jutri zvečer.

* * *

Da bi omogočil reden potek obeh predstav «Orlanda Furiosa», je župan izdal odlok s predpisi o prometu na tistem področju. Ti predpisi veljajo za ta dva dni od 20. ure do konca predstav. Prepoveduje se prehod na «Capo di Piazza» in po cesti pred občino na Trgu Unità, po Ul. Teatro v smeri Capo di Piazza - Trg Verdi, po Passo di Piazza, t. j. po cesti pred prefekturo, po Nabrežju med Ul. San Carlo in Ul. Mercato Vecchio, po cesti na Trgu Unità pred Lloydovo palačo in Ul. Dell'Orologio, na odseku Ul. Pozzo del Mare - Trg Unità. Prepovedano je tudi parkiranje na teh področjih, vštevši parkiranje na samem trgu pred županstvom.

KINO «IRIS» PROSEK

danes ob 19.30 Cinemascope Technicolor avanturistični film:

TRE PISTOLE CONTRO CESARE

Igrajo: T. Hunter — E. M. Salerno.

KINO NA OPČINAH

danes ob 18. uri Eastmancolor Panoramico film:

IL CASO DIFFICILE DEL COMMISSARIO MAIGRET

Igrajo: Guenter Stoll, G. Vespermann, G. Furia, C. Negas, C. Camaso.

Kino

PARK MIRAMARSKEGA GRADU Danes tedenski počitek.

* * *

Nazionale 16.00 «Per favore non mordermi sul collo». Znan film Polanskega. Igra Sharon Tate. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Fenice 16.00 «Io sono perversa». Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Grattacielo 16.30 «La bambola di pezza». Don Ameche, Martha Hyer, Susan Gordon. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Eden 16.00 «99 donne». Maria Schell, Mercedes MacCambrich, Luciana Paluzzi. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Excelsior 15.30 «Duello nel Pacifico». Lee Marvin, Toshiro Mifune. Technicolor - Panavision.
Ritz 16.00 «Eat It». F. Wolff, S. Dionisio, P. Villaggio. Eastmancolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Filodrammatico 16.30 «La casa degli amori particolari». Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Alabarda 16.30 «Calma ragazze, oggi mi sposo». Louis De Funes. Technicolor.
Aurora — Revija znanstveno - fantastičnih filmov. 16.30 «Sacro e profano». Frank Sinatra, Gina Lollobrigida. Technicolor.
Cristallo 15.30, zadnja predstava ob 21.30 «Il Gattopardo». Burt Lancaster, Claudia Cardinale. Technicolor.
Capitol 16.30 «Tarzan il figlio della giungla». Mike Henry. Technicolor.
Impero 16.30 «I complessi». Alberto Sordi, Nino Manfredi, Ugo Tognazzi. Technicolor.
Vittorio Veneto 17.00 «La donna del lago». P. Baldwin, S. Randone, V. Lisi.
Ideale 16.00 «Rosmunda e Alboino». J. Palance, G. Medison, E. Rossi Drago. Technicolor.
Abbazia 16.30 «Michele Strogoff».

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE
Dne 1. septembra 1969 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 21 oseb.
UMRLI SO: 76-letni Leopoldo Di Vito, 62-letni Onorato Mario, 64-letna Argia Codorini vd. Zulia, 83-letni Gualtiero Castaldi, 76-letna Antonia Benedetti vd. Benussi, 85-letni Rodolfo Faraone, 80-letna Giuseppina Bertoni vd. Cavalieri, 73-letna Teresa Basso vd. Rizzo, 60-letni Angelo Rosalem, 59-letni Salvatore Canova, 77-letna Giovanna Apollonio vd. Flego, 73-letni Cesare Prezzi, 88-letna Gisella Mandolin vd. Conder, 67-letni Achille Bruno, 79-letna Giuseppina Benes por. Milocchi, 73-letni Domenico Mercede, 73-letna Margherita Lumbar vd. Hollas, 84-letni Giacomo Furlan, 83-letni Ugo Kasilister, 48-letni Fernando Gasperini, 56-letna Federica Sihilla.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)
All'Angelo d'Oro, Trg Goldoni 8; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Marchetti, Ul. Ginnastica 44; Miani - Miramarski drevored 117.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)
Dr. Gmeiner, Ul. Giulia 14; Mazzoni, Trg Sonnino 4; INAM, Trg Oberdan 2; D'Ambrosi, Ulica Zorutti 19/c.

✝

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil

Ettore Čuk

Pogreb bo danes, 2. t.m. ob 16.30 iz cerkve v Trebčah.

Žalujoči: mama, sestra in drugo sorodstvo

Trebče, 2. septembra 1969.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Nad 40.000 ljudi na proslavi obletnice ustanovitve 43. istrske divizije

Na Poreznu spominska proslava za 21 padlimi partizani
V Piranu razstava del slikarskega srečanja ex tempore

Včerajšnja lepa nedelja je spet privabila na Primorsko in v sosednjo Hrvatsko Istro veliko turistov in izletnikov. Kopališča so bila sicer manj zasedena, zato pa je bilo na Primorskem toliko prireditev, da se je bilo res težko odločiti, kam obrniti krmilo. Največja gneča pa je bila vendarle na proslavi v Štjaku in na motornih dirkah v Novi Gorici. O teh prireditvah poročamo posebej.

V Pulju so včeraj slavili 25-letnico ustanovitve 43. Istrske divizije. Velikega zborovanja se je udeležilo nad 40.000 ljudi, med katerimi je bilo tudi precej preživelih borcev te partizanske enote. Osrednji govor je imela predsednica centralnega komiteja Zveze komunistov Hrvatske Savka Dapčević-Kučar. Prisotni so bili tudi številni republiški in zvezni funkcionarji, med njimi predsednik zvezne konference SZDL Veljko Milatović in delegacija državnega sekretariata za narodno obrambo pod vodstvom general-polkovnika Viktorja Bubana.

Na Poreznu nad Cerknem je bila včeraj spominska proslava pred spomenikom 21. partizanom, ki so padli na pobočjih Porezna v zadnji ofenzivi marca 1945. Pred spomenikom padlih je govoril predstavnik krajevne organizacije Zveze borcev. Ob tej priložnosti so tudi proslavili 20-letnico otvoritve prve planinske koče na Poreznu. Predsednik planinskega društva Cerkno je v krajšem govoru orisal zgodovino gorništva na Cerkljanskem.

V Mestni galeriji v Piranu so v nedeljo zvečer odprli razstavo slikarskih del v okviru četrtega slikarskega srečanja ex tempore. Razstavo je odprl predsednik upravnega odbora piranske galerije Alojz Princič, nato pa je strokovno razsodišče razdelilo nagrade za najboljša dela. Prvo nagrado je prejel akademski slikar Valentin Oman iz Celovca, drugo akademski slikar Lojze Logar iz Ljubljane, tretjo pa akademski slikar Luciano Troiani iz Trsta. Razen nagrad so podelili tudi več diplom za najbolj uspela dela. Ex tempore se je udeležilo 80 umetnikov iz Jugoslavije, Italije in Avstrije.

Ob zaključku je član razsodišča, umetnostni kritik Aleksander Bassin iz Ljubljane izjavil novinarjem: «Četrti ex tempore, ki je pravzaprav že tradiconalna prireditev, je letos ugodno presenetil. Ne toliko zaradi števila nastopajočih, saj je bilo morebiti celo manjše kot prejšnja leta in se nekateri predstavniki drugih jugoslovanskih republik, žal niso odzvali, pač pa zaradi nekaterih novosti. Več slikarjev je namreč poseglo globje, kakor je bila predvidena tema, to je piranski motivi in vse, kar si pod tem predstavljamo. Tem umetnikom je bila namreč inspiracija obmorski pejsaž z vsemi nemirnimi utripi in srečanja z ljudmi. Zanimivo je, da vsi trije prvonagrajenci pripadajo nekje tendencam nove figuralike, novega realizma. To se pravi, da je bilo mogoče kljub temu, da tema ni bila predpisana, oživeti figuralno tradicijo v najboljšem smislu in lahko bi tudi rekli v avantgardnem smislu.»

Tržačan Luciano Troiani pa je rekel, da so taka srečanja zelo koristna, saj dajejo možnost zbliževanja med slikarji, to pa tudi pomeni zbliževanje med narodi in narodnostmi. Hkrati je Troiani menil, da je bila prireditev na zadovoljivi umetniški višini.

* * *

V Portorož so prispele prve tuje padalske reprezentance, ki bodo čez 14 dni sodelovale na neuradnem svetovnem prvenstvu. Med drugimi je prispela tudi mehiška reprezentanca, Jugoslovanska reprezentanca pa se mudi v Portorožu že 14 dni in se skrbno pripravlja za glavni nastop.

Razstava C. Picerne v galeriji v Miljah

Od 7. do 18. septembra letos bo razstavljal slikar Claudio Picerna v občinski umetnostni galeriji «Lo squero» v Miljah 16 svojih del. Razstava bo odprta ob delavnikih od 17. so 20.30 ure, ob praznikih pa od 10.30 do 13. in od 17. do 20.30 ure. Picerna se je rodil 10. aprila 1926 v Miljah in je bil že od mladih let navdušen za upodabljajočo umetnost. Je samouk in je prvič razstavljal v umetnostnem krožku «Lonza».

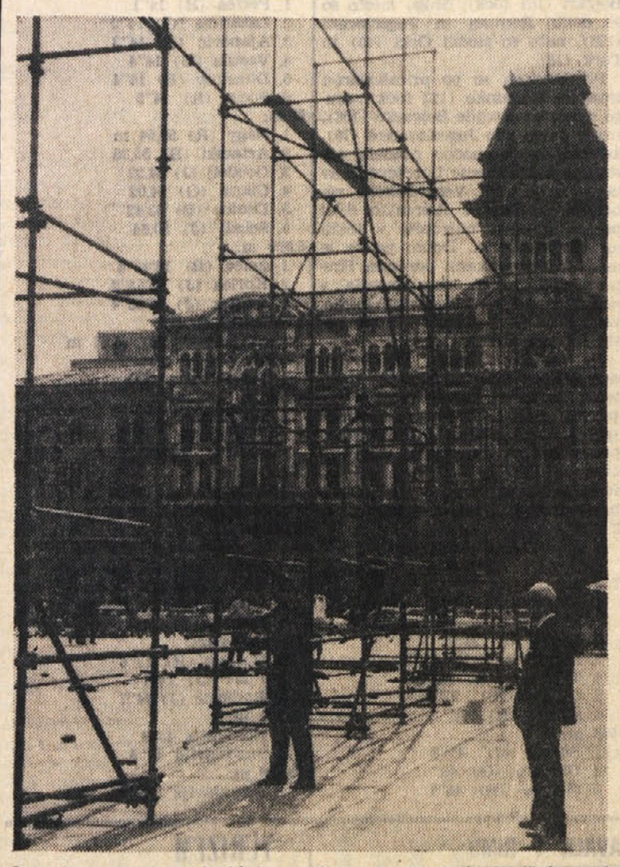

Ogrodje na Trgu Unità, ki bo služilo za nocojšnjo in jutrišnjo predstavo «Orlanda Furiosa»

VPISOVANJE V TEČAJ GRADBENE ŠOLE

Petnajstega oktobra začetek strokovnega pouka za gradbince

V šoli se lahko spopolnjujejo težaki, kvalificirani in specializirani delavci, vajenci pa se lahko naučijo poklica

Dne 15. oktobra se začnejo strokovni tečaji šolskega leta 1969-70 za gradbene delovodje, zidarje, železokrivce, tesarje, voznike mehaničnih gradbenih sredstev, delavce zaposlene pri žerjavih, in za gradbene vajence. V šolo za kvalifikacijo gradbenih delavcev v Trstu, ki vodi te tečaje, se lahko vpišejo gradbeni vajenci, težaki, ki želijo postati kvalificirani delavci in še niso presegli 35 let starosti, kvalificirani gradbeni delavci, ki hočejo postati specializirani delavci in ki niso starejši od 40 let, specializirani delavci, ki hočejo postati gradbeni delovodje, pri čemer njihova starost ne sme preseči 40 let.

Predmeti pouka so različni za razne tečaje. Glavni predmeti so naslednji: risanje, računstvo, geometrija, gradbeni material, razne mere, električne naprave, tehnologija, gradbeni stroji in zaščita pred nesrečami na delu.

Za kvalificirane delavce, ki nameravajo postati specializirani, za delavce, ki se hočejo zaposliti pri žerjavih ter za specializirane delavce, ki hočejo postati delovodje, vsebuje program šest mesecev večernega teoretskega pouka. Za težake in vajence, ki hočejo doseči kvalifikacijo, pa je pouk teoretski v šoli in praktičen na gradbiščih podjetij.

V osmem letu svoje dejavnosti daje šola za kvalifikacijo gradbenih delavcev v Trstu na razpolago gradbenim delavcem zelo učinkovito orodje za poglobitev njihovega strokovnega znanja. Pri tem se vodstvo šole še posebno obrača na mladince, ki so končali obvezni šolski pouk in ki se nameravajo uvrstiti v delovno razmerje. Gradbena industrija nudi vrsto specializacij in s tem enake možnosti napredovanja kakor drugi industrijski sektorji, če ne še večjih. Potrebna pa je seveda primerna strokovna priprava, da lahko delavci z njeno pomočjo napredujejo. Ta naloga je poverjena strokovni šoli, ki s svojimi napravami in orodjem, s strokovno visoko kvalifikacijo, ob podpori organizacij delodajalcev in gradbenih sindikatov daje mladini resno jamstvo za dobro strokovno spopolnjevanje.

V torek v Ajdovščini koncert pevskega zbora Križkovsky iz Prage

V Ajdovščini bodo danes zvečer nastopili češkoslovaški pevci. Gre za 61-članski moški pevski zbor Križkovsky iz Prage, ki je na turneji v Sloveniji in Jugoslaviji. Koncerte ima v teh dneh v Rogaški Slatini in Zagorju.

Nastop v Ajdovščini je omogočila domača Zveza kulturno prosvetnih organizacij in bo pomenil nekako povračilo gostovanju ajdovskega zbora «Srečko Kosovel», ki je bil pred kratkim na turneji po Češkoslovaški.

Češki gostje bodo na Primorsko prišli preko Vršiča, obiskali bodo Soško dolino in partizansko bolnišnico «Franja», pot bodo nadaljevali k morju.

Otrok iz Doberdoba se je ranil

Včeraj so pripeljali v tržiško bolnišnico tri in pol leta starega Marka Gergoleta iz Doberdoba, Ul. Roma 3. Ugotovili so mu rano nad desnim očesom ter ga pridržali za 10 dni na zdravljenju. Otrok se je po vsej verjetnosti ranil s kakšnim ostrim kovinskim predmetom.

21. JULIJA
JE ČLOVEK STOPIL NA LUNO
15. AVGUSTA
SMO ŽE IMELI V SLOVENŠČINI KNJIGO
JOHN BARBOUR:
«STOPINJE na LUNI»
OPREMLJENO S CUDOVITIMI BARVNIMI POSNETKI
tržaška knjigarna
TRST - Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792
Novo:
POGAČNIK: Zgodovina slov. slovstva III Lir 2.100

Goriško-beneški dnevnik

GOSTOVANJE IZ SLAVONSKEGA BRODA

S folklornimi nastopi v Gorici in Tržiču so želi gostje navdušeno odobravanje

Romani in Sepič: «Taka srečanja služijo miru in prijateljstvu» - Prijateljska nogometna srečanja

V soboto zvečer so se gostje iz Slavonskega Broda, odnosno iz Trnjanov v njegovi bližini, prvič srečali z goriškim občinstvom. Folklorna skupina Mičo Vitas je namreč predvajala slavonske, bunjevačke in vojvodinske plese ob spremljavi folklornega ansambla, v katerem so prevladovale značilne tamburice. Med plesom so izvajalci tudi peli slavonske ljudske pesmi. Občinstvu so zlasti ugajale pestre in bogate narodne noše ter je večkrat med izvajanjem živahno ploskalo izvajalcem, ki so bili očividno zadovoljni spričo kontakta, ki so ga navezali z občinstvom. Posebno je ugajala točka «Ljubavni prepir» pri katerem sta v bogatih nošah nastopila ženin in nevesta. Glede neveste naj omenimo, da je imela bogat zlat nakit, ki so ga morali pri prehodu meje prijaviti. Dalje naj omenimo, da so člani folklorne skupine in godci preprosti ljudje in diletanti, ki še nimajo mnogo tradicije in upoštevajoč to dejstvo jim je treba priznati lep napredek. Dodamo naj še, da so Trnjani manjše naselje, ki šteje komaj 1100 prebivalcev. V njihovi ekipi sta tudi dva agrarna inženirja.

V nedeljo popoldne pa je na nogometnem igrišču v Ul. Baiamonti bila nogometna tekma Slavonski Brod - Libertas, ki se je zaključila z zmago gostov in z rezultatom 1:0. Pred tekmo so odigrali jugoslovansko in italijansko državno himno. Kakor prejšnjo prvo tekmo v soboto proti ekipi Monfalcone, so tudi to igrali res prijateljsko in tudi občinstvo je ploskalo dobrim akcijam obeh ekip. Zvečer so se igralci obeh ekip zbrali na skupni večerji v restavraciji Centrale, kjer so skupaj prepevali pozno v noč. Gostje so se pohvalno izrazili o res športnem zadržanju goriške publike.

V nedeljo zvečer ob 21. uri je folklorna skupina nastopila tudi na Trgu Republike v Tržiču kjer je bilo še posebno številno občinstvo, ki je živahno ploskalo njihovemu izvajanju jugoslovanskih ljudskih plesov.

V soboto dopoldne so gostom, ki jih vodi tajnik zveze fizkulturnih društev na Hrvatskem Branko Sepič, priredili na županstvu v Tržiču uraden sprejem, na katerem jih je pozdravil župan Romani ob prisotnosti več občinskih odbornikov in drugih krajevnih zastopnikov, jim želel dobro počutje na Goriškem in poudaril korist takega srečanja za boljše medsebojno spoznavanje in poglobitev prijateljstva. Sepič je v svojem odgovoru, ko se je zahvalil za lep sprejem, poudaril, da taka kulturno - športna srečanja služijo predvsem temu, da bomo lažje «pozabili na preteklost», ki je razdvajala oba naroda in dajejo konkreten prispevek za medsebojno spoznavanje in prijateljsko sodelovanje. Z županom Romanijem sta si potem izmenjala darove.

Za sinoči ob 21. je bil napovedan nastop folklorne skupine v Gradežu, kjer je vladalo zanj veliko zanimanje. Danes ob 21. uri pa bo ekipa Slavonski Brod odigrala še tekmo z ekipo Aquileia v Ogleju.

Za danes je predviden dopoldne obisk gostov iz Slavonskega Broda v Trstu z ogledom mesta in miramarskega gradu. Jutri pa si bodo ogledali Gorico in njene zanimivosti. Jutri opoldne bodo gostom priredili uraden sprejem na Goriškem gradu, kjer jih bo pozdravil župan Martina. S tem bo tudi zaključen uradni del obiska in v četrtek dopoldne je predviden odhod gostov proti domu.

Vpisovanje v slovensko trgovsko šolo v Gorici

S prvim septembrom se je začelo vpisovanje dijakov za Državno strokovno šolo za trgovino s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Zaključek vpisovanja bo 25. septembra; priporočljivo pa je, naj se dijaki vpišejo že prej.

Kot znano so odprli to šolo lani ter je v preteklem šolskem letu imela le en razred. Letos bo šola imela tudi drugi razred prihodnje leto pa bo popolna, ko bo dobila vse tri predvidene razrede.

NA PTIČJEM SEJMU V GORICI

Krilate pevce si je ogledalo izredno mnogo obiskovalcev

Razstavili so nad 15.000 domačih in eksotičnih ptičev - Nastop mestne godbe

Tradicionalni sejem sv. Jerneja, ki privabi na razstavo ptičev v Gorico vsako leto precej ljudi, je doživel preteklo nedeljo še poseben uspeh. Že v dopoldanskih urah ga je obiskalo na tisoče ljudi, med katerimi, so bili posebno številni otroci, ki so prisilili tudi marsikaterega očeta ali mater, da so si ogledali pestro razstavo in poslušali živahen koncert krilatih pevcev. Razstava je bila združena tudi s prodajo ptičev in potrebščin zanje, od kletk do raznih drugih potrebščin in do hrane. Lahko rečemo, da je bilo več ptičev v prodaji kot pa na razstavi, saj sta samo goriška ptičerejca Scarto in Medeot prikazala nad 150 kanarčkov ter dobila tudi prvo in drugo nagrado zanje.

O tem, koliko je bilo razstavljenih ptičev, med katerimi so bili ščinkavci, kosi, drozgi, grlice, jerebice itd. od domačih ptičev ter kanarčki, papige in razni drugi eksotični ptiči, so mnenja različna, saj jih je samo en videmski ptičjerejec razstavil okrog 4000. Govori se, da jih so prikazali preko 15 tisoč. Obiskovalcev pa je bilo precej nad 5000.

Ob 10.30 so si razstavo ogledali predstavniki oblasti.

Goriška mestna godba, ki je letos zelo malo nastopala, pa je za to priliko imela na dvorišču županstva koncert, ki je tudi v popoldanskih urah poživil razstavo ter privabil nove obiske. Posebna komisija je ocenila tudi tekmovalce v posnemanju ptičjega petja ter razdelila zanje določena nagrade.

Prve nagrade za razstavljene ptiče pa so prejeli: za eksotične ptiče Carlo Banditi iz Vidma lir 15.000 in pokal firme Codermac; za papagajčke: Mali zoo iz Vidma 10.000 lir in pokal Furlanske banke; za ptičarske potrebščine: Cesco Paludetti lir 10.000 in pokal Stande; za drozge; Ermes Balooch lir 20.000 in pokal goriške prefekture; za kose: Luigi Frattini lir 15.000; za ščinkavce: Trampus 10.000 lir; za male drozge: Guido Bertino lir 8000 in pokal Enal. Poleg navedenih so seveda razdelili še številne druge nagrade.

Giannija Marinettija so našli mrtvega

Pred dnevi, to je 27. avgusta, je izginil 55-letni gornik Gianni Marinetti iz Trbiža, ki je šel na izlet na Prisnik. Ob 9. uri tistega dne so ga zadnjikrat videli na neki stezi gozdarji, potem pa ni bilo o njem ne duha ne sluha. Začele so ga iskati reševalne skupine, a vse iskanje je bilo zaman, ker so pregledale v glavnem severna pobočja, greben proti Višarjem, Florjanko itd. Včeraj pa sta slučajno naletela na njegovo truplo blizu hramov na Višarski planini na južni strani hriba dva nemška turista, ki sta hodila ondod.

Marinetti je bolehal na srcu in ga je očitno zadela na planini kap. Bil je svoj čas predsednik letoviščarske ustanove v Trbižu, pred smrtjo pa glavni atletski trener pri športni zvezi FISI.

Tomaž Cuder

NA DANAŠNJI DAN LETA 1869

Pred sto leti so goriški Slovenci ustanovili politično društvo «Soča»

Najaktivnejši voditelj novega društva je bil dr. Karol Lavrič
Leto pozneje je bilo v Gorici ustanovljeno tudi katoliško politično društvo - Nasprotja so prišla do izraza zlasti v goriški Čitalnici

(Nadaljevanje in konec)

«Soča» je kmalu splavala v tok dogajanj, bila je mladoslovenska in kmalu doživela politična nasprotovanja v vrstah konservativcev. V letu 1870 je pripravila dva tabora (Tolmin, Sežana), v istem letu je agitirala za svoje kandidate na deželnozborskih volitvah, kjer pa ni dosegla popolno pac pa dovolj zapažen uspeh. Občni zbori, ki jih je društvo pogosto prirejalo, so prav lep pogled na probleme, uspehe in neuspehe uveljavljanja Slovencev v javnem življenju. Društvo je tedaj vodil dr. Lavrič, a ob njem najvidnejše izstopajo Matija Doljak, Ernest Klavžar, Viktor Dolenc. Slednji je postal urednik društvenega glasila, ki je začelo izhajati konec marca 1871 pod imenom «Soča». Tega leta je društvo pripravljalo tabor v Renčah, ki ga je oblast prepovedala, tako kot tabor, ki ga je v naslednjem letu pripravljalo v istem kraju.

Občni zbori so bili gotovo najbolj važna dejavnost. Odvijali so se v Gorici ali v drugih krajih širom dežele. Zbori so sprejemali odločitve, stališča in predloge. Odobrili so delovanje deželnih poslancev (članov društva), reševali različne gospodarske probleme podeželja, soglašali z zahtevami taborov (zedinjena Slovenija), dajali navodila deželnim poslancem za njih nastope v deželnem zboru, izražali nezadovoljstvo nad direktnimi volitvami v državni zbor, zahtevali narodnostne postave za Goriško po vzoru tistih na Češkem, predlagali reševanje nekaterih vprašanj osnovnega in srednjega šolstva, zahtevali javno in enakopravno rabo slovenskega jezika, reševali spore znotraj društva, pripravljali tabore in predloge za reševanje nekaterih socialnih in gospodarskih problemov. Uspehi prizadevanj so bili različni, veliko pa so k njim prispevali deželni poslanci, člani društva (Doljak, Lavrič).

Ob tako živahnem delovanju «Soče» pa goriški konservativni elementi niso držali križem rok. Diferenciacijo duhov slovenske politike na Goriškem opazujemo že od leta 1867 dalje; nasprotja so izbruhnila od časa do časa, goriška čitalnica pa je bila pravi barometer razpoloženja v vrstah Slovencev. Leta 1870 je bilo v Gorici ustanovljeno katoliško politično društvo, spočetka narodnostno neopredeljena organizacija, ki so ji slovenski konservativci pridružili, vendar so kasneje izstopili ker so imeli zadržke «zaradi nekaterih narodnih razmer» in s tem pospešil akcijo za ustanovitev lastne slovenske stranke; prvi znanilec konservativnih pobud je bil tednik «Glas» (prva številka 18. 6. 1872). Če so pred tem konservativci nasprotovali «sočanom» v ljubljanskih «Novicah», se je odslej časopisna polemika odvijala kar v Gorici in prihajalo je do časopisnih sporov, ki so presegali časnikarsko dostojnost in načenjali najbolj intimne zadeve prizadetih. Ko se je marca leta 1873 ustanovilo še konservativno politično društvo «Glas», je bila ločitev slovenske politike na Goriškem tudi formalno potrjena in zgodovina društva «Soče» je odslej dalje v dokajšnji meri tudi zgodovina ostrega boja med obema goriškima društvoma. Taka ločitev pa ni bila nobena goriška posebnost, značilna je za slovenske razmere, pa tudi za Italijane na Goriškem, pri katerih je bil razkol izveden prej in v drugačni obliki. «Gorica» je bila močna organizacija, njeni občni zbori so bili mnogo bolj obiskani kot «Sočini» in v svojih vrstah je združevala več članov («Soča» je leta 1873 štela 236 članov, «Gorica» pa ob ustanovitvi 366, leta 1874 pa 444). «Gorica» je imela svoje pomembne aktiviste v številni duhovščini v mestu in na podeželju, «Soči» je prevzela tudi nekaj njenih vodilnih članov, ki so se društvu odtegnili zaradi stanovskih razlogov. «Soča se je prav zaradi tega znašla v nekaterih krizah — tako ob koncu leta 1872 ko se je je hotel polastiti dr. Tonkli — jih prebrodila in skušala vsemu navkljub normalno delovati. Obe društvi sta v letu 1873 opravili veliko agitacijo ob državnozborskih volitvah, ki so končno prinesle poslansko mesto vladnemu kandidatu Winkleriu, kar je bilo znova predmet silovitim polemikam v tisku.

Leto 1875 je zadnje leto delovanja obeh goriških političnih društev. Iz tiska je počasi izginjalo strupeno sovraštvo, «Glas» je prenehal napadati brezbožne in brezverske goriške liberalce, «Soča» je bila vse bolj spravljiva do tistih, ki so zagovarjali načelo, «da pot na Slovensko pelje skozi Rim». «Glas» se je v svoji zadnji številki, zadnji dan leta 1875 pohvalil, da je prvi povzdignil glas k spravi na Goriškem, a vendar je resnejše besede k spravi napisala «Soča» sredi istega leta. Besede so padle na rodovitna tla, omajala so se tudi načela in tako so tudi goriški mladoslovenci popustili. Dne 6. decembra 1875 je bila podpisana sprava, s katero je bilo ustanovljeno enotno društvo «Sloga» z namenom «varovati in braniti vse pravice Slovencev na Goriškem», ki pa se ni smelo vtikati v verske razmere in ni smelo žaliti vere ali duhovskega stanu. «Soča» je ostala glasilo novega društva, «Glas» pa je zaradi «srečno dognane sprave» prenehal. S tem so «sočani» slavili manjšo zmago, kajti konservativci s spravo niso bili povsem zadovoljni in jo napadali v ljubljanskem konservativnem «Slovencu». Po skoraj šestih letih in pol je prvo politično društvo na Goriškem prenehalo obstajati v korist sprave, ki je v naslednjih letih prinesla dokajšnje mrtvilo, tudi zato, ker slovensko gibanje ni imelo ustreznih voditeljev, zlasti po Lavričevi smrti in Dolenčevem odhodu v Trst.

Ob stoletnici nastanka se društvo «Soča» spominja kot eno izmed najpomembnejših organizacij in tudi dogajanj iz dobe narodnostnega preporoda. Bila je prva ustanova, izven čitalniških vrst in časopisja, ki je vodila in pobujala slovensko javno življenje, vso našo pozornost bi mogla zaslužiti že zato, ker je bila prav take vrste in ker je pripravila tla naslednjim desetletjem, tako bogatih zaradi strankarskega dela in zaradi stremljenj za popolno uveljavitev Slovencev na Goriškem in na Primorskem. List «Soča», ki ga je društvo ustanovilo in katerega delo je prekinila prav svetovna vojna, je bil najbolj neposreden odmev in daljnosežni rezultat in že zaradi tega lahko društvo «Soča» zasluži trajen spomin na straneh zgodovine primorskih Slovencev in slovenskega političnega življenja vobče.

Branko Marušič

IZ GORIŠKE BOLNIŠNICE

Motociklist iz Čedada je podlegel poškodbam

Padec livarja na Rojcah - Avtomobilist je po nesreči pobegnil

V soboto zvečer nekaj pred 21. uro se je pripetila na državni cesti Gorica-Videm prometna nesreča, pri kateri je dobil hude poškodbe, katerim je podlegel v ponedeljek zjutraj ob 1.45 37-letni Dario Fagotto iz Čedada Ul. Druga 23.

Do nesreče je prišlo pri km 29.6 v bližini Moše. Fagotto se je peljal z motociklom Guzzi 500 iz Gorice proti Vidmu. Iz nasprotne strani od Šlovrenca pa se je pripeljal z avtom fiat 125 34-letni Viktor Lupi doma iz Gorice, Gabrijelova ul. 44, ki je trčil v motocikel ter povzročil padec motociklista. Tega so odpeljali v splošno bolnišnico v Gorici, kjer so mu ugotovili zlom leve stegnenice in leve rame ter pretres možganov. Kot rečeno je naslednjo noč Fagotto podlegel poškodbam.

Sredi prejšnje noči so poklicali rešilni voz Zelenega križa v Štandrež, kjer se je v Kraški ulici pri hiši št. 1 ponesrečil 49-letni Emil Hašek, livar, ki stanuje v Gorici, Ul. Brigata Pavia 29. V splošni bolnišnici so mu ugotovili odrgnjenja na desni strani na čelu ter so ga pridržali na zdravljenju.

Prvo pomoč s prognozo okrevanja v 8 dneh so nudili 36-letnemu Eliu Scarpinu iz Corone. Ko se je peljal od Gorice proti domu z motociklom ter hotel zaviti z glavne ceste proti Coroni, ga je podrl neki avtomobilist z avtom fiat 500 z evidenčno tablico iz Belluna. Avtomobilist je pobegnil in prometni oddelek karabinjerjev iz Gorice vodi v zadevi preiskavo. Scarpinu so v bolnišnici ugotovili rano nad levim očesom in na levem licu. Kot rečeno bo okreval v 8 dneh.

Folklorna skupina «Mičo Vitas» iz Trnjanov pri Slavonskem Brodu je navdušila v soboto zvečer goriško občinstvo zlasti s svojimi bogatimi in pestrimi narodnimi nošami. Na sliki prizor iz podajanja slavonskih ljudskih plesov

Popravljena cesta Šempeter-Dornberk

Pred nekaj dnevi so končali popravljati cesto, ki pelje od Šempetra proti Dornberku. Ublažili so nekatere zelo hude ovinke, istočasno pa dali celotnemu cestišču novo asfaltno prevleko, tako da je danes vožnja do Dornberka ugodnejša.

Razgovor Sovodnje-Štandrež o trasi za avtocesto

V zvezi s pritožbo, ki so jo podpisali predstavniki društva Coldiretti iz Štandreža ter jo poslali pristojnim oblastem in v kateri ugovarjajo zahtevi Sovodenj po spremembi trase z avtocesto tako, da bi ne presekla središča Sovodenj na dvoje, ampak napravila zavoj za šolo ter se na Piloščah pri čuvajnici zopet vrnila na prvotno predlagano traso, so predstavniki sovodenjske občinske uprave povabili na sestanek in razgovor predstavnike Kmečkega društva iz Štandreža, da bi se v neposrednem razgovoru pomenili o bistvu te zadeve in poiskali primerno skupno stališče. Ta sestanek so določili za sinoči ob 20. uri na županstvu v Sovodnjah ter bomo o njegovem poteku odnosno uspehu poročali jutri.

Kino

VERDI. 17.00: «Hollywood, si parte», P. Sellers. Ameriški kinemaskope v barvah.
CORSO. 17.30: «Justine», R. Power in J. Pallance. Barvni film; mladini pod 18. letom prepovedan.
MODERNISSIMO. 17.15: «Il fantasma di Londra», U. Gas in J. Fuchsberger. Nemški barvni film, mladini pod 14. letom prepovedan.
VITTORIA. 17.00: «Rosemary's baby», M. Farrow in J. Cassavetes. Ameriški barvni film; mladini pod 14. letom prepovedan.
CENTRALE. 17.00: «La forca può attendere», J. Hust in P. Franklin. Ameriški kinemaskope v barvah.

Tržič

EXCELSIOR. 17.00: «Via col vento», Clark Gable in Vivian Leigh, barvni film.
AZZURRO. Zaprto.
PRINCIPE. 18.00: «L'ossessione del mostro», P. Cushing in S. Lloyd. Barvni film.

Nova Gorica

SOČA (Nova Gorica): «Molk» — švedski film — ob 18. in 20. uri.
DESKLE: «Črna komanda», ameriški film — ob 20. uri.
SVOBODA. (Šempeter): «Po sledi zločina», ameriški barvni — ob 18. in 20. uri.
ŠEMPAS: Danes zaprto.
PRVAČINA: «Človek iz zastavljalnice», ameriški film — ob 20. uri.
RENČE: Danes zaprto.
KANAL: Danes zaprto.

DEŽURNI LEKARNI

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna Al Corso, Marzini, na Korzu Italija št 89 — tel 24-43

TRŽIČ

Danes ves dan in jutri bo v Tržiču odprta lekarna «Al Redentore» dr Enneri in de Nordio, Ulica Rosseli 23, tel. 72340.

šport šport šport šport šport šport

VESLANJE

NA ITALIJANSKEM PRVENSTVU V MILANU

Tržaški gasilci so si zagotovili 1. mesto v dvojcu brez krmarja

Osvojili so tudi srebrno kolajno v osmercu in bronasto v četvercu brez krmarja

MILAN, 1. — Letošnje italijansko veslaško prvenstvo se je zaključilo brez velikih presenečenj. Posadke, ki so veljale kot favoriti, so izpolnile pričakovanja in so zasedle najboljša mesta.

V družbi najboljših italijanskih veslačev so se zadovoljivo odrezali tudi člani veslaškega odseka tržaških gasilcev. V dvojcu brez krmarja so z Bonazzo in Fermom osvojili naslov državnega prvaka, poleg tega pa jim je pripadla še po ena srebrna in bronasta kolajna.

Med ostalimi posadkami sta dosegla najboljša časa čolna iz Trevisa v dvojcu s krmarjem in iz Sabaudie v četvercu brez krmarja. Ti dve posadki sta vsekakor potrdili, da so njune storitve v zadnjem času absolutne mednarodne vrednosti. To velja zlasti za dvojec s krmarjem, v katerem je poleg olimpijskega zmagovalca Barana veslal še Rossetti, in kot vse kaže ne bo ta posadka v tej postavi nič slabša od one, v kateri je v Mehiki skupno z Baranom veslal tudi Sambo.

REZULTATI

Četverec s krmarjem:
1. Corazzieri Rim 6'40"76
2. Falk Treviso 6'41"79
3. Italijanska armada Sabaudia 6'42"16
4. Falk Dongo
5. Sabino Lovere
6. Gasilci Firence

Skiff:
1. Bombelli (IA Sabaudia) 7'34"24
2. Scola (Guzzi - Lario) 7'39"75
3. Palandri (Canottieri Firence) 7'44"34
4. Girone (Esperia Turin)
5. Svente (Firence)
6. Giavardi (Baldesio Cremona)

Dvojec s krmarjem:
1. Dop. ferr. Treviso 7'28"21
2. Corazzieri Rim 7'37"67
3. Canottieri Sanremo 7'42"33
4. Finančni stražniki
5. Virtus Murano

Četverec brez krmarja:
1. Fiamme Gialle Sabaudia 6 minut 23"97
2. Ignis Varese 6'40"59
3. Gasilci Trst 6'55"45

Dvojec brez krmarja:
1. Gasilci Trst 7'02"96
2. Canottieri Lecco 7'11"63
3. Gasilci Livorno 7'18"15
4. Tevere - Ferroviario Rim
5. Italijanska armada Sabaudia

Double scul:
1. Canottieri Rim 6'57"01
2. Tirrenia - Tevere Rim 7'05"23
3. Esperia Turin 7'07"12
4. Ignis Varese
5. CUS Bari

Osmerec:
1. Fiamme Gialle Sabaudia 6 minut 00"34
2. Gasilci Trst 6'03"94
3. Italijanska armada Sabaudia 6'06"39

Nogometne tekme 1. kola za «Coppa Italia»

1. skupina
FIORENTINA - *AREZZO 2:0
BARI - LIVORNO 2:1

2. skupina
CAGLIARI - *CATANZARO 1:0
PALERMO - CATANIA 4:1

3. skupina
VERONA - *COMO 4:3
MILAN - VARESE 1:1

4. skupina
GENOA - SAMPDORIA 1:1
INTER - PISA 1:0

5. skupina
ATALANTA - BRESCIA 2:1
MANTOVA - JUVENTUS 0:0

6. skupina
PIACENZA - TORINO 1:1
MONZA - L. VICENZA 2:1

7. skupina
FOGGIA - CASERTANA 1:0
REGGINA - NAPOLI 1:1

8. skupina
PERUGIA - LAZIO 1:0
TERNANA - ROMA 0:0

9. skupina
BOLOGNA - REGGIANA 2:0
CESENA - MODENA 0:0

LESTVICA
(po 1. kolu)

1. skupina							
Fiorentina	1	1	0	0	2	0	2
Bari	1	1	0	0	2	1	2
Arezzo	1	0	0	1	0	2	0
Livorno	1	0	0	1	1	2	0
2. skupina							
Cagliari	1	1	0	0	1	0	2
Palermo	1	1	0	0	4	1	2
Catania	1	0	0	1	1	4	0
Catanzaro	1	0	0	1	0	1	0
3. skupina							
Verona	1	1	0	0	4	3	2
Milan	1	0	1	0	1	1	1
Varese	1	0	1	0	1	1	1
Como	1	0	0	1	3	4	0
4. skupina							
Inter	1	1	0	0	1	0	2
Genoa	1	0	1	0	1	1	2
Sampdoria	1	0	1	0	1	1	1
Pisa	1	0	0	1	0	1	0
5. skupina							
Atalanta	1	1	0	0	2	1	2
Juventus	1	0	1	0	0	0	1
Mantova	1	0	1	0	0	0	1
Brescia	1	0	0	1	1	2	0
6. skupina							
Monza	1	1	0	0	2	1	2
Piacenza	1	0	1	0	1	1	1
Torino	1	0	1	0	1	1	1
L. Vicenza	1	0	0	1	1	2	0
7. skupina							
Foggia	1	1	0	0	1	0	2
Napoli	1	0	1	0	1	1	1
Reggina	1	0	1	0	1	1	1
Casertana	1	0	0	1	0	1	0
8. skupina							
Perugia	1	1	0	0	1	0	2
Roma	1	0	1	0	0	0	1
Ternana	1	0	1	0	0	0	1
Lazio	1	0	0	1	0	1	0
9. skupina							
Bologna	1	1	0	0	2	0	2
Cesena	1	0	1	0	0	0	1
Modena	1	0	1	0	0	0	1
Reggiana	1	0	0	1	0	2	0

TEKME 2. KOLA
(v sredo, 3. septembra)

1. skupina
Fiorentina - Bari (ob 21.00)
Livorno - Arezzo (ob 21.00)

2. skupina
Cagliari - Palermo (ob 21.00)
Catanzaro - Catania (ob 17.30)

3. skupina
Varese - Como — (ob 21.00)
Verona - Milan (ob 21.00)

4. skupina
Sampdoria - Inter (ob 21.00)
Genoa - Pisa (odigrali jo bodo 10. septembra)

5. skupina
Atalanta - Juventus (ob 21.00)
Mantova - Brescia (ob 21.00)

6. skupina
Torino - Monza (ob 21.00)
Piacenza - L. Vicenza (ob 21.00)

7. skupina
Casertana - Reggina (ob 17.30)
Foggia - Napoli (ob 17.30)

8. skupina
Roma - Perugia (ob 21.00)
Ternana - Lazio (ob 17.30)

9. skupina
Cesena - Bologna (ob 21.00)
Reggina - Modena (ob 17.30)

OBVESTILO (SŠI)

Organizacijski odbor 11. SŠI sporoča predstavnikom vseh društev, ki se nameravajo udeležiti članskega nogometnega turnirja letošnjih SŠI, naj se udeleže NOCOJ sestanka, ki bo ob 21. uri v Trstu, Ul. Geppa 9.

JUTRI, v sredo, 3. t .m. bo ob 21. uri sestanek predstavnikov vseh društev, ki se nameravajo udeležiti letošnjega plavalnega tekmovanja SŠI. Sestanek bo v Trstu, Ul. Geppa 9.

NOGOMET

V PREDPRVENSTVENI TEKMI V CONTARINI

Triestina z duhovito igro premagala Sottomarino 2:1

Srečanje je potrdilo zadovoljiv potek priprav Tržačanov na bližnje prvenstvo

SOTTOMARINA: Bubacco (Vieno); De Mitri, Drigo; Schiavo, Riccardi (Boscolo A.), De Faveri; Urian (Monaco), Tresoldi, Fumagalli, Visintin, Rizzi.

TRIESTINA: Colovatti (Chendi); Kuk, Martinelli; Del Piccolo, Sadar, Varnier (Pestrin), Tumiati (Ridolfi), Moretti, Paina, Scala, Sigarini.

SODNIK: Guarrini (Cittadella).

STRELCI: v 37' Tressoldi, v 45' Scala, v 85' Ridolfi.

Približno 3000 gledalcev.

Koti: 10:7 (7:3) v korist Sottomarine.

Tudi tekma s Sottomarino, moštvom, ki tekmuje v isti konkurenci kot Triestina, je potrdila trenutno zadovoljiv potek priprav tržaške enajsterice, ki je kljub odsotnosti enega izmed glavnih stebrov, Giacominija, izvajala dopadljivo in duhovito igro, s katero je prekašala goste ne samo v rezultatu, ampak tudi v tehniki in hitrosti.

Nasprotnik je bil tokrat na mestu. Mlado moštvo iz Chiogge je sicer še neizkušeno, vendar odlično atletsko pripravljeno in borbeno. Ima v svojih vrstah nekaj zanimivih in živahnih igralcev (Fumagalli je na primer spravil večkrat v zadrego Dei Piccola), ki bodo med prvenstvom lahko še dozorevali in zagotovili ekipi brezskrbno življenje na sredini lestvice. Večjih ambicij pa to mlado moštvo, ki šele dve leti nastopa v polprofesionalnih prvenstvih, sploh nima!

Kot smo že rekli, je med Tržačani manjkal Giacomini. Nadomestilo zanj je Trevisan našel v mladem Morettiju, ki je lani igral pri Marsali, in igralec je zavidljivo opravil svojo nalogo. Manjka mu še izkušenosti, tako da je bila vsa teža igre na strani Scale, s pomočjo tega igralca, ki je v res odlični kondiciji, pa je tudi Moretti pokazal vse svoje sposobnosti. Še vedno nezadostna pa sta bila Varnier in Pestrin.

Mnogo dobrega je pokazal napad, ki sloni na vedno nevarnem Paini, pa tudi tri krila, Tumiatti, Sigarini in Ridolfi so učinkovito posredovala in pripravila nekaj nevarnih prodorov, ki so spravila v zagato odličnega Bubacca. Tudi obramba tokrat ni razočarala. Na mestu sta že oba branilca, predvsem odlični Martinelli, ki je imel tokrat mnogo dela z Urianom, malo manj Del Piccolo, ki še vedno ni dosegel svoje najboljše forme. Nekoliko negotov je bil tokrat Colovatti, toda na tega igralca lahko vedno računamo, medtem ko je Chendi z izredno točnostjo opravil svoje delo v drugem polčasu, ko so nasprotniki sicer le redkokdaj prišli d njegovih vrat.

Začetek je potekal ob premoči Sottomarine, ki je s Fumagallijem in Urianom pritiskala proti tržaškim vratom. V 17' bi srednji napadalec skoraj presenetil Colovattija, ki je po nepotrebnem zapustil svoja vrata. Triestina je v tem delu zaigrala zelo mirno in neborbeno ter je prepustila pobudo gostom, ki pa so v 37' tudi prešli v vodstvo. Rizzi je izvedel podajo iz kota in točno podal Fumagalliju, ta pa je z glavo presenetil Colovattija. Šele tedaj so «rdeči» reagirali in pritisnili na plin. Izenačenje je sicer padlo v zadnji minuti in še to po krivdi Bubacca, katerega je presenetil prosti strel Scale. V drugem polčasu je Triestina povsem prevladovala na igrišču. Pestrin, ki je nadomestil Varniera, je v napadu učinkoviteje podpiral tovariše in streli proti Bubaccovim vratom so se vrstili drug za drugim. Po neuspelih poskusih Paine in Ridolfija ter lepem prostem strelu Morettija, ki je švignil mimo vratnice, je v 40' Ridolfi dosegel zmagoviti gol. Scala je s prostim strelom podal Paini, ta pa je poslal žogo nevarovanemu Ridolfiju, ki je iz kratke razdalje premagal nasprotnega vratarja.

uk

Totocalcio

Arezzo - Fiorentina	(0:2)	2
Bari - Livorno	(2:1)	1
Palermo - Catania	(4:1)	1
Milan - Varese	(n. v.)	—
Genoa - Sampdoria	(1:1)	X
Pisa - Inter	(0:1)	2
Brescia - Atalanta	(1:2)	2
Mantova - Juventus	(0:0)	X
Piacenza - Torino	(1:1)	X
Reggina - Napoli	(1:1)	X
Perugia - Lazio	(1:0)	1
Ternana - Roma	(0:0)	X
Bologna - Reggiana	(2:0)	1

TOTIP

1. —	1. Quincite	1
	2. Miss Dior	2
2. —	1. Partana	1
	2. Iuazan	2
3. —	1. Fkkiaffo	1
	2. Acciaio	1
4. —	1. Scanno	2
	2. Liliber	1
5. —	1. Adica	2
	2. Ben Azet	2
6. —	1. Tipperary	2
	2. Girandola	1

Kvote
12 — 1.064.841 lir
11 — 33.670 lir
10 — 2.709 lir

ZAKLJUČENE 28. BALKANSKE ATLETSKE IGRE V SOFIJI

Bolgari najboljši pri moških in v skupni končni razvrstitvi

Jugoslovani na 3. mestu - Nov rekord Hrepevnikove v višini: 179 cm

SOFIJA, 1. — V bolgarski prestolnici so se v nedeljo zaključile 28. balkanske atletske igre z zmago domače, bolgarske reprezentance. Končni vrstni red tega tekmovanja je bil namreč naslednji:
1. **Bolgarija 269 točk**
2. **Romunija 256**
3. **Jugoslavija 211**
4. **Grčija 75**
5. **Turčija 19.**

V moških disciplinah so zmagali Bolgari (161 točk), drugo mesto so si delili Romuni in Jugoslovani (133), nato so sledili Grki (75) in Turk (19).

Pri ženskah so po pričakovanju zmagale Romunke (123 točk), drugo mesto so osvojile Bolgarke (108), tretje pa so bile Jugoslovanke (78), katerim se je močno poznala odsotnost poškodovane Lubejeve, prav tako pa je tudi Vera Nikolić zabeležila v borbi z Romunko Silai poraza v obeh nastopih, v tekih na 400 in 800 m. Dobro pa se je med Jugoslovankami odrezala Hrepevnikova, ki je sicer zasedla v skoku v višino šele drugo mesto, vendar pa je z značko 179 cm postavila nov državni rekord.

Na splošno rezultati jugoslovanskih atletov niso bili blesteči, kljub temu pa so na tem prvenstvu popravili nekaj državnih rekordov (poleg Hrepevnikove še Pečetova v peteroboju — 4.465 točk, Miloševičeva na 1500 m — 4'26"2, tri štafete: moški 4x100 m — 40"1, 4x400 m — 3'09"6, ženske: 4x400 m — 3'41"9.

Zadnji rezultati:
MOŠKI

200 m:
1. Križan (J) 21"1 (balkanski rekord)
2. Karasi (J) 21"1
3. Zamfirescu (R) 21"3
4. Terzinski (B) 21"4
5. Gančev (B) 21"5
6. Svizon (R) 22"

400 m:
1. Sušanj (J) 47"8
2. Dimitru (G) 48"
3. Gergov (B) 48"1
4. Tobias (R) 48"1
5. Boškov (B) 48"4
6. Garialis (G) 48"4

110 m ovire:
1. Perfea (R) 14"1
2. Lazaridis (G) 14"2
3. Ajanović (J) 14"3
4. Vasiliu (G) 14"4
5. Dimitrov (B) 14"4
6. Sociu (R) 14"5

Disk:
1. Nagy (R) 55,54 m
2. Artarski (B) 55,28
3. Gredelj (J) 54,22
4. Ciaria (G) 54,02
5. Džulov (B) 53,42
6. Šebalj (J) 50,64

5.000 m:
1. Želev (B) 13'49"6
2. Korica (J) 13'53"2
5. Žuntar (J) 13'58"4

Troskok:
1. Stajkovski (B) 16,57 m

Palica:
1. Papanicolau (G)

4x400 m:
1. Bolgarija 3'09"
2. Jugoslavija 3'09"6

ŽENSKE

Kopje:
1. Urbančič (J) 54,84 m
6. Menjhart (J) 46,34

Višina:
1. Blagojeva (B) 179 cm
2. Hrepevnik (J) 179
3. Bonci (R) 176
4. Gere-Pulić (J) 173
5. Lazova (B) 170

100 m ovire:
1. Bufanu (R) 13"6
5. Pilav (J) 14"1
6. Radlović (J) 14"7

4x100 m:
1. Romunija 45"8
3. Jugoslavija 47"5

4x400 m:
1. Jugoslavija 3'41"9

PRVENSTVO C LIGE

Prva tekma Triestine 14. septembra v Leccu

FIRENCE, 1. — Polprofesionalna nogometna liga pri FIGC je danes objavila razpored C lige. V A skupini nastopa tudi Triestina, ki bo v 1. kolu 14. septembra gostovala v Leccu, medtem ko bo v naslednjem imela v gosteh Derthono. Zaradi pomanjkanja prostora bomo celotni razpored tekem A skupine C lige objavili v jutrišnji številki.

NA PRVENSTVU MLADIH PLAVALK V RIMU

V zadnjem dnevu še en državni rekord

Naraščajnice Aniene: 5'05" na 4X100 m mešano

RIM, 1. — Italijansko državno prvenstvo mladih in najmlajših italijanskih plavalk v Rimu se je zaključilo sicer ne z izrednim, vendar pa z zadovoljivim uspehom. Padla sta dva državna absolutna rekorda (v petek Calligarisova na 200 m prosto in v soboto Bigazzijeva na 200 m hrbtno) tema pa se je v zadnjem dnevu pridružil še rekord na progi 4x100 m mešano za naraščajnice s časom 5'05"5. Ekipa Canottieri Aniene je v postavi Tarantino, Fazi, Sordelli in Dini s tem časom popravila svoj lastni dosedanji rekord za točno 4 sekunde.

Rezultati zadnjega dne:

MLADINKE

100 m prosto:
1. Giacometti (Bologna) 1'04"7
2. Santini (Padova) 1'06"5
3. Monti (Turin) 1'06"5

800 m prosto:
1. Calligaris (Padova) 9'50"6
2. Dini (Firence) 10'35"7
3. Padovani (Rim) 10'36"6

400 m mešano:
1. Maltagliati (Firence) 5'44"9
2. Bigazzi (Firence) 5'50"
3. Molinari (Sturia) 5'54"5

4x100 m mešano:
1. RN Florentia 5'06"3
2. RN Patavium 5'13"2
3. RN Bologna 5'15"1

KONČNA LESTVICA ZA MLADINKE
1. **RN Florentia 168 točk**
2. **RN Patavium 113**
3. **C. Aniene 82**
4. **Lazio Nuoto 72,5**
5. **Roma Nuoto 71**
6. **RN Bologna in SS Sturia 65**
8. **GEAS 46**
9. **GS FIAT 43**
10. **Genova Nuoto 37**

NARAŠČAJNICE

100 m prosto:
1. Dini (Aniene) 1'07"5
2. Grimaldi (Milan) 1'08"3
3. Frati (Firence) 1'08"5

800 m prosto:
1. Piotti (Umanitaria) 10'26"4
2. Bortoli (Padova) 10'34"5
3. Passeri (Firence) 10'44"

400 m mešano:
1. Bassanese (Padova) 5'47"7
2. Dagnini (Padova) 5'48"3
3. Bruzzesi (Rim) 5'48"3

4x100 m mešano:
1. C. Aniene «A» 5'05"5
2. C. Aniene «B» 5'12"9
3. N. Padovani 5'13"6

KONČNA LESTVICA ZA NARAŠČAJNICE
1. **Can. Aniene 203,5 točk**
2. **Lazio Nuoto 129,5**
3. **Nuot. Padovani 103,5**
4. **Can. Napoli 79**
5. **RN Florentia 72**
6. **RN Trento 61**
7. **RN Patavium 47**
8. **GS Umanitaria 42**
9. **SS Sturia 29**
10. **GS Fiat 28 točk.**

TURIZEM VZDOLŽ JADRANA

(Nadaljevanje s 3. strani)

Dubrovnik je še vedno poln domačih in še posebej tujih turistov, pa čeprav je bilo več dni nebo zastrto z oblaki, tako da Dubrovnik ni bil niti podoben poletnemu Dubrovniku. Sicer pa so v Dubrovniku v prvih sedmih mesecih letošnjega leta zabeležili kar poldrugi milijon obiskov, kar je za 50 odst. več kot v istem obdobju lanskega leta. Devizni dotok pa ni bil ustrezno višji, kajti v menjalnicah so zabeležili le za 30 odst. več menjav kot lani, iz česar izhaja, da je veliko tujih turistov menjalo svoja plačilna sredstva pri zasebnikih. Do konca julija so v Dubrovniku vendarle imeli najmanj 11 milijonov dolarjev dohodkov samo od tujega turizma.

Da je letošnja turistična sezona prijetno presenetila vse gostinstvo vzdolž Jadrana, je znano in tokrat so prišli na vrsto celo tisti kraji, ki se jih doslej turizem še ni bil dotaknil. V nekaterih tipičnih turističnih krajih pa so doživeli manjši uspeh, kot so ga bili pričakovali. Tako so na primer v Biogradu na moru imeli od januarja do julija manjši dotok turistov kot so ga pričakovali, pa čeprav so vendarle imeli letos za 15 odst. več gostov kot lani. Na bližnjih otokih pa so letos imeli kar za 50 odst. več turistov kot lani.

Morali bi navesti številke tudi od drugod, vendar bomo zaključili le s prognozo, da bo dotok tujih plačilnih sredstev letos presegel 300 milijonov dolarjev že v samih javnih gostinskih obratih, tako da bo verjetno celoten dotok, vštevši tudi zasebni turizem, presegel 400 milijonov dolarjev.

DOMAČI NOGOMET

V nedeljski prijateljski tekmi je Vesna B igrala z enajsterico Krasa, ki se pripravlja za nastop na slovenskih športnih igrah, neodločeno 4:4 (2:2).

V popoldanski tekmi je Edera PTT premagala Vesno A, ki bo nastopala v II. amaterski ligi, 3:1 (3:0).

Jugoslovanska nogometna prvenstva

I. ZVEZNA LIGA

IZIDI

Hajduk — Beograd 2:1
C. zvezda — Velež 5:0
Maribor — Vardar 2:0
Olimpija — Radnički (N) 0:1
Čelik — Bor 1:1
Zagreb — Železničar 0:1
Radnički (K) — Sloboda 1:1
Vojvodina — Partizan 1:2
Sarajevo — Dinamo 1:1

LESTVICA

Hajduk	2	2	0	0	6:2	4
Partizan	2	2	0	0	4:1	4
Radnički (N)	2	2	0	0	2:0	4
Dinamo	2	1	1	0	5:1	3
Sloboda	2	1	1	0	5:1	3
Maribor	2	1	1	0	2:0	3
C. zvezda	2	1	0	1	7:3	2
Partizan	1	1	0	0	2:0	2
Bor	2	0	2	0	1:1	2
Vardar	2	1	0	1	3:4	2
Velež	2	1	0	1	2:6	2
Čelik	2	0	1	1	2:3	1
Beograd	2	0	1	1	1:2	1
Sarajevo	2	0	1	1	1:2	1
Radnički (K)	2	0	1	1	2:4	1
Vojvodina	2	0	0	2	2:5	0
Olimpija	2	0	0	2	0:3	0
Zagreb	2	0	0	2	0:5	0

Prihodnje kolo:
Sloboda — Hajduk, Partizan — Radnički (K), Radnički (N) — Vojvodina, Dinamo — Olimpija, Železničar — Sarajevo, Vardar — Zagreb, Velež — Maribor, Bor — C. zvezda, Beograd — Čelik.

2. LIGA — ZAHOD

IZIDI

Varteks — Jedinstvo 1:2
Rudar — Split 2:0
Trešnjevka — Ljubljana 2:1
Rijeka — Karlovac 0:1
Borac — BSK 10:1
Zadar — Orijent 0:4
Šibenik — Metalac 0:1
Lokomotiva — Železničar 2:4

LESTVICA

Karlovac	2	2	0	0	3:0	4
Metalac	2	2	0	0	2:0	4
Borac	2	1	1	0	12:6	3
Orijent	2	1	1	0	6:2	3
Železničar	2	1	1	0	4:2	3
Rudar	2	1	1	0	4:2	3
Jedinstvo	2	1	1	0	2:1	3
Rijeka	2	1	0	1	2:1	2
Varteks	2	1	0	1	2:2	2
Trešnjevka	2	1	0	1	2:3	2
Ljubljana	2	0	1	1	3:4	1
Šibenik	2	0	1	1	0:1	1
Split	2	0	1	1	0:2	1
Lokomotiva	2	0	0	2	2:5	0
Zadar	2	0	0	2	0:5	0
BSK	2	0	0	2	1:12	0

Prihodnje kolo:
Železničar — Varteks, Metalac — Lokomotiva, Orijent — Šibenik, BSK — Zadar, Karlovac — Borac, Ljubljana — Rijeka, Split — Trešnjevka, Jedinstvo — Rudar.

SLOVENSKA LIGA

IZIDI

Slavija — Celje-Kladivar 2:0
Izola — N. Gorica 2:0
Svoboda — Nafta 4:0
Rudar — Kovinar 2:2
Drava — Aluminij 1:2
Mura — Ilirija 6:0

Prihodnje kolo:
Izola — Celje-Kladivar, Svoboda — Slavija, Mura — N. Gorica, Rudar — Nafta, Drava — Ilirija, Aluminij — Kovinar.

ZAHODNA CONSKA LIGA

IZIDI

Adria — Tolmin 5:2
Sava — Tabor 0:4
Primorje — Koper 2:3
Usnjar — Lesce 1:0
Triglav — Zagorje 5:1
Hrastnik — LTH 2:1

Prihodnje kolo:
Usnjar — Tabor, Triglav — Sava, Hrastnik — Lesce, Primorje — Zagorje, Adria — LTH, Tolmin — Koper.

Ostale športne vesti na drugi strani

GEORGE SAND

Indiana

58.

Indiana je odpotovala v Pariz naslednjega dne, čeprav je bila močno oslabljena in izčrpana. Lahko bi se bila pomirila, ko je zvedela, kako so se zasukale politične zadeve, toda vznemirjen človek ne preudarja, ljubezen pa je plodna otroških bojazni.

Že isti večer, ko je odpotovala v Pariz, je pohitela k Raymonu; tesnobno je vprašala vratarja.

«Gospod je zdrav,» ji je povedal, «zdaj je v Lagnyju.»

«V Lagnyju? Hočete reči v Cercyju?»

«Ne, gospa, v Lagnyju, tam je zdaj gospodar.»

«Dobri Raymon,» je pomislila Indiana, «odkupil je posestvo, da mi pripravi zaklonišče, do koder ne bo mogla seči hudobija ljudi. Dobro je vedel, da bom prišla!...»

Pijana sreče, lahka in poživljena z novim življenjem je odhitela in se nastanila v hotelu; vso noč in globoko v naslednji dan je sproščeno počivala. Kako dolgo nesrečnica ni spala mirnega spanja! Sanjalo se ji je prijetno in varljivo, in ko se je zbudila, ji ni bilo žal sanjskih utvar, saj je stalo spet upanje ob njenem zglavju. Skrbno se je napravila, vedela je, da je Raymon dovzeten za vsako podrobnost oprave, in si je že prejšnji večer naročila novo čedno obleko, katero so ji prinesli, ko se je prebudila. A ko se se je hotela počesati, je zastonj tipala za svojimi dolgimi in prelepimi lasmi; med boleznijo jih je bolničarka postrigla. Tedaj šele je to prvič opazila, tako so jo odvračale hude skrbi od malenkosti.

Toda ko je nakodrala kratke črne lase na belem in otožnem čelu, ko je pokrila prikupno glavico s klobučkom po angleški modi, kakršne so tedaj imenovali, namigovaje na propad premoženj, «trije odstotki», in ko si je zataknila za pas šopek cvetlic, katerih vonj je bil Raymonu drag, je upala, da mu bo še vedno všeč, kajti bila je spet bleda in drobna kot v prvih dneh, ko se je seznanil z njo, bolezen ji je zbrisala sledove tropskega sonca.

Popoldne si je najela kočijo in se pripeljala okoli devetih zvečer do vasi na robu fontainebleauške hoste. Tam je ukazala izpreči, naročila kočijažu, naj jo počaka do drugega dne, in se odpravila sama peš v gozd po stezi, ki je v pičli četrt ure pripeljala do lagnyjskega parka. Poskusila je odriniti manjša vrata, toda bila so od znotraj zaklenjena. Indiana bi bila rada vstopila skrivoma, neopažena od služinčadi, in presenetila Raymona. Šla je najprej tik ob obzidju parka. Zid je bil star, spomnila se je, da je v njem precej lukenj in je na srečo našla eno, skozi katero se je spravila brez posebne težave.

Srce ji je poskočilo od radosti, ko je stopila na posestvo, ki je bilo Raymonova lastnina in naj bi postalo zdaj njeno zaklonišče, njeno svetišče ,njena trdnjava in domovina. Lahkotno in zmagoslavno je stopala po vijugastih stezicah, katere je dobro poznala. Prišla je do angleškega vrta, ki je bil v tistem delu zelo mračen in samoten. Nasadi se niso nič spremenili, toda mostiček, katerega mrki videz jo je strašil, je zginil, celo korito potoka je bilo prestavljeno; spremenjena so bila samo mesta, ki so spominjala na Nounino smrt.

«Hotel me je rešiti krutega spomina», je pomislila Indiana. «To ni bilo prav, lahko bi ga prenašala. Mar si ni zaradi mene obremeni vesti s tem? Zdaj sva bot, tudi jaz sem si nakopala zločin. Morda sem pognala svojega moža v smrt, Raymon me lahko objame, drug drugemu bova nadomestila nedolžnost in čednost.»

«Ob vsaki uri me pričakuje,» je premišljevala; «srečen bo, a ne presenečen...»

Na vrhu stopnišča je zopet postala in zajela sapo: čutila je, da ima manj moči za srečo kot za trpljenje. Skljućila se je in pogledala skozi ključavnico. Raymon je bil sam in je bral. Bil je prav on, Raymon, poln moči in življenja; bridkosti ga niso postarale, politični viharji mu niso skrivili lasu na glavi, tam je seden miren in lep, čelo je opiral na belo dlan, ki se je zgubljala v njegovih črnih laseh.

Indiana je z vso močjo odrila vrata, ki so se gladko odprla.

«Pričakoval si me!» je vzkliknila, omahnila na Raymonova kolena ter naslonila omahujočo glavo na njegove prsi; «štel si mesece, dneve! Vedel si, da mineva čas, a vedel si tudi, da se nisem mogla upreti tvojemu klicu... Poklical si me, tu sem, tu sem; in umiram!»

Misli so je ji zamotale v glavi, pomolčala je vsa zadihana, nezmožna vsake besede, vsake misli.

Nato je odprla oči in prepoznala Raymona, kot bi se prebudila iz sanj, kriknila od radosti in ponorelosti, se kot iz uma, gorečna in srečna pritiskala na njegove ustnice. On je prebledel, onemel, negiben, kot da je treščila vanj strela.

«Prepoznaj me vendar,» je vzkliknila; «jaz sem, tvoja Indiana, tvoja sužnja, ki si jo poklical iz pregnanstva in je prišla tri tisoč milj daleč, da te bo ljubila in ti služila; družica, ki si jo sam izbral; vse sem zapustila, stavila vse na kocko, vsemu kljubovala, da ti prinesem ta trenutek radosti! Si srečen, si zadovoljen, povej? Pričakujem svoje plačilo, besedo, poljub, in bom stokrat poplačana.»

Toda Raymon ni odgovoril; odpovedala mu je prisebnost. Strt od osuplosti, kesanja, groze je gledal žensko ob svojih nogah; skril je glavo v dlani in si zaželel smrti.

«Moj bog! Moj bog! Ne govoriš z menoj, ne objemaš me, nič mi ne rečeš!» je vzkliknila gospa Delmarejeva in si pritiskala Raymonova kolena na nedra; «Ne zmoreš? Sreča boli, ubija, dobro vem! Ah, trpiš, duši te prehudo sem te presenetila! Vsaj poglej me, poglej, kako sem bleda, kako sem se postarala, kako sem trpela! Vse zaradi tebe, zato, da me boš bolj ljubil! Reci mi besedo ,eno samo besedo, Raymon!»

«Rad bi se razjokal,» je rekel Raymon z zadušenim glasom.

«Jaz tudi,» je rekla in mu obsula roke s poljubi. «Ah, da! Odleglo bi. Jokaj, razjokaj se na mojih nedrih, otirala ti bom solze s poljubi, prišla sem, da ti prinesem srečo, da bom karkoli želiš, tvoja družica, tvoja služabnica ali ljubica. Včasih sem bila kruta, nora ,sebična, veliko si moral pretrpeti zaradi mene ,nisem hotela razumeti, da sem bila zahtevna preko tvojih moči. Toda od tedaj sem premišljevala, in ker se ne bojiš kljubovati javnemu mnenju z menoj vred, z mojo krvjo, z mojim življenjem, sem z dušo in s telesom tvoja. Prepotovala sem tri tisoč milj, da bom tvoja, da ti to povem; vzemi me, tvoja last sem, ti si moj gospodar.»

Ne vem, katera peklenska misel je tedaj prešinila Raymonove možgane. Vzdignil je obraz iz stisnjenih dlani in je satansko hladnokrvno pogledal Indiano; nato mu je zablodil na ustnice straše nnasmeh, oči so se mu zaiskrile, kajti Indiana je bila še lepa.

«Najprej te moram skriti,» je rekel in vstal.

«Zakaj bi me tukaj skrival?» je vprašala; «nisi gospodar, da me lahko sprejmeš in braniš, saj imam samo tebe še na svetu, brez tebe bi morala beračiti na ulicah? Pojdi no, niti družba ti ne more več očitati, da me ljubiš; vse sem vzela nase... Jaz!... A kam greš?» je vzkliknila, ko je videla, da gre proti vratom.

Oprijela se ga je z grozo otroka, ki noče ostati niti za trenutek sam, in se plazila na kolenih za njim.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/1, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 50 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst